ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 1/2 »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 Ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"بوزانتيون"
ارمنيجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتياز ومدير مسؤلى
پوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ۳۸ نومرولى دائرهٔ مخصوصه ده در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 20 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1896 (Լ. 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ) | 3 ՐԷՃԷՊ 1314 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 20

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՆՈՅՄ. 26/8 ԴԵԿՏ. 1896

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԸ

Անցեալ օր գրեցինք Հայ-Բողոքականներուն վրայ։ Հայ-Հռոմէական հասարակութեան հոգեւոր պետին՝ Գեր. Տ. Ազարեան Պատրիարքին բարեկամական այցելութիւնն առ Ամեն. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարք Հայրն առիթ կ'ընծայէ մեզ այսօր ալ քանի մը խօսք ըսելու մեր Հայ-Հռոմէական սիրելի եղբայրներուն վրայ։ Մեր մէջ սխալ գաղափար մը կայ թէ Հայ-Հռոմէականներն աշխարհաքաղաքացի մարդիկ են ամէնքն ալ, որք ո՛չ ազգութիւն ունին ո՛չ լեզու, եւ թէ անտարբեր են առ հասարակ հանրային գործերու։ Իրաւ է որ անոնց հասարակական կազմակերպութիւնը մերինէն չի նմանիր։ Անոնց հանրային գործերն անհամեմատ աւելի ամփոփուած են կղերական մարմնոյն եւ անոր վերեւ գտնուող Պատրիարքական իշխանութեան ձեռաց մէջ։ Սա ալ իրաւ է որ անոնք մեզմէ աւելի խառնուած են Եւրոպացի կամ աշխարհաքաղաքացի տարրերուն մէջ, և կ'ապրին այնպիսի պայմաններով շրջապատուած որք նպաստաւոր չեն ցեղային ու տեղային բնորոշ ձիրքերն ու յատկութիւններն անեղծ պահպանելու։ Բայց ասկէ մինչեւ կը հետեւի՞ որ անոնք դադրած ըլլան օսմանեան հպատակ մը, Թուրքիացի մը, Հայու մը պէս ապրելէ։

* * *

Մեր Հայ-Հռոմէականներէն շատ շնորհքով ընտանիքներ կը ճանչնենք զորս մէջ տէրը, տիկինն ու զաւակներն ամէնքն ալ շատ լաւ գիտեն ու կը խօսին տեղական և եւրոպական քանի մը լեզուներ, բայց ընտանիքին լեզուն ցեղային լեզուն է, հայերէն ու պղպղրուն լեզուն է անխափան, միայն թէ աւելի մաքուր, աւելի զարգացած աշխարհաբար հայերէն մը, փոխանակ օտարամուտ տարրերով խճողուած աղճատ գաւառական լեզուի մը։ Ցեղային լեզուին տարուած այս խնամքն անոնց ուսումնասիրութիւնն եւ զգացումներուն արժանապատուութիւնը կ'արդացուցանէ։ Տունէն դուրս տեղային և եւրոպական լեզուներ իրենց բոլոր ժամանակն և պաշտպանութիւնը կը պատեն, և եթէ ընտանիքին մէջ ալ ցեղային լեզուն պահպանած չըլլային, հայերէնը գործածելու առիթ պիտի չունենային։ Բայց այս օրհնուած ընտանիքներ գոնէ փոքր պահպանողականութիւն մ'ունին։ — Անոնք զմեզ կ'ամբաստանեն իբրեւ զեւրոպականուն, լեզուին շեղ մը, բայց մեր հօրենական լաւագոյն աւանդութիւնները պահպանելու հոգածութիւնը կայ մեր մէջ որ ամենեւին տրամբ չէ ժամանակին յառաջդիմութիւններուն։ Նախապաշարական սովորոյթներ ունինք որք ո՛չ միայն վնաս մը չունին ամենեւին, այլ և զմեզ ամէն օր հոգեւոր հաղորդակցութեան մէջ կը դնեն մեր հայրերուն, մեր մամերուն հետ, յիշեցնելով մեզ ինչ որ սիրելի էր անոնց, մեր աչքին առջեւ պատկերացնելով թէ անոնք այս ինչ ժամուն, այսինչ առթիւ ինչպէս կը հագուէին, ինչպէս կը խօսէին, ինչպիսի հաճոյք մը անոնց դէմքը կ'ոգեւորէր, ինչպէս կ'աղօթէին, կամ կիրակի և կամ տօն օր մը եկեղեցւէ դարձին ինչ կ'ըսէին իրենց ընտանիքին անդամներուն, ինչպէս կը նախադասէին սեղանին, եղնկին. Վարքի ու բարքի, կաց ու նստի, ամենօրեայ յարաբերութիւններու այս վերյիշումներն՝ ընտանեկան կեանքին մեծագոյն հաճոյքներէն են, զոր կը վայելենք շնորհիւ այն նախապաշարական ոգւոյն որ անվթար կը պահէ ընտանեկան և ցեղային աւանդութիւնները։ Այս գովելի պահպանողականութեան գեղեցկագոյն յատկանիշներէն մէկն է տոհմային լեզուին պահպանումն, և մեք ափսոսութեամբ կը տեսնենք որ մեր Հայ-Հռոմէական եղբայրներէն էն պատուաւորներ, էն նախապատուական գերդաստաններուն մէջ, որք պատիւ կը բերեն բովանդակ հասարակութեան և Ազգին, մաքուր հայերէն խօսելու գովելի ձիգ մը կայ։ Անոնք այսպէս տեսեր են իրենց հայրերէն և այսպէս կը շարունակեն։ Ըսել է թէ իրենց պատկանած եկեղեցական կազմակերպութեան մէջ չկայ բան մը որ արգելք ըլլայ պատուաւոր սովորութեան մը։

* * *

Աշխարհաքաղաքացիութիւնը կրօնային դաւանութեան բերմունք չէ։ Ընկերային միջավայրի և առնուած կրթութեան բերմունքն է, և ասոնք ալ կրօնային դաւանութիւններէն անկախ բաներ են։ Հռոմէականութիւն կը դաւանին Հունգարացիները, մաս մը Գերմանացիներ, Իտալացիները, շատ մը Սլաւներ և Բոլոնիացիները։ Բայց այս ազգերէն ո՛չ մին աշխարհաքաղաքացի է իր դաւանած կրօնին պատճառաւ։ Պարտաճանաչ եկեղեցականութիւն մը, ուսուցչական կարող մարմին մը նախնեաց լեզուին յարգն ու համբաւը պիտի պաշտպանէ ուր որ ալ ըլլայ։ Եւ պէտք է խոստովանինք որ Հայ-Հռոմէական վարժարաններուն մէջ, ինչ աստիճանի ալ ըլլան, ո՛ւր որ ալ գտնուին, հայերէնի ուսումն իրեն վայելուչ տեղ մը բռնած է։ Թէպէտ մեր Հայ-Բողոքական եղբայրներն առ հասարակ մաքուր աշխարհաբար կը գործածեն, զի ամէնքն ալ ընթերցումն և հայերէն գրուածներու ընթերցումն իրենց համար կրօնային պարտաւորութիւն կը սեպեն, բայց չենք կրնար մոռնալ թէ ժամանակին արկածներուն և տգիտութեան թանձր մառախուղին դէմ յանցելումն հայ լեզուի և հայ դպրութեան պահպանման համար մեծապէս պարտական ենք Մխիթարեան Հայրերուն, պարագայ մը որ կ'ապացուցանէ թէ Հայ-Հռոմէական հասարակութեան մէջ բնաւ վտանգ չկայ տոհմային լեզուին չքնման։ Իրաւ, Ազգն այսօր աւելի աշխարհաբարի այժ կուտայ քան գրաբարի, իր գրականութեան, իր ամենօրեայ կեանքին մէջ։ Բայց Մխիթարեաններն ալ կարծեմ թէ շատ անհաղորդ չեն ժամանակին շարժման։ «Բազմավէպ»ը թէեւ գրաբար ձեւը աւելի պահած է, բայց «Հանդէս Ամսօրեայ» աւելի անկեղծապէս աշխարհաբար է, և անդին ծառայութիւններ կը մատուցանէ աշխարհաբարի գիտական ճանաչման և ուսման։ Արդէն «Հանդէս Ամսօրեայ»ին պահպանող և ուղղիչ ոգին, նա՛ որուն հմտալից ուղիղն և առուեստագէտ տաղանդն այն գեղեցիկ թերթին մէն մի էջին մէջ կարտափայլի, այսինքն՝ Հ. Արսէն արքեպիսկոպոս Այտընեան, ամենամեծ պաշտպանն ու միակողն եղած է աշխարհաբարի՝ մեր մանկութեան օրերէն ի վեր, և թէպէտ իր «Քննական Քերականութեան» այնքան ջերմօրէն փափաքուած և սպասուած երկրորդ տպագրութիւնը տակաւին չըլլալ, բայց «Հանդէս Ամսօրեայ»ն հանդիսացուց իբրեւ մէկ գործնական շարունակութիւնն այն պատուական ուսումնասիրութեան հին և նոր աշխարհաբարի։

* * *

Բերայի յատուկ եւրոպեան կամ եւրոպականացած միջավայրի մէջ ապրելով, մեր Հայ-Հռոմէական եղբայրներն համեմատաբար մեզմէ աւելի կը գտնուին «եւրոպեան շարժման մէջ»։ Անոնց մէջ բաղդատաբար աւելի մեծ թիւ մը կը կազմեն եւրոպեան ուսումներով զարգացած միաքեր։ Մայրաքաղաքիս եւրոպական հաստատութիւններուն մէջ անոնք իրենց թուոյն նայելով շատ աւելի զօրեղապէս ներկայացուած են։ Տակաւին մեր վարժարաններէն ո՛չ մէկուն մէջ գերմաներէնի ուսումը պարտաւորիչ եղաւ. բայց անոնք իրենց Ճեմարանին ազգային գլխաւոր վարժարանին մէջ քանի տարիէ ի վեր գերմաներէնը պարտաւորիչ կերպով կ'ուսուցանեն։ Այս պարագաներ բովանդակ հասարակութեան համար առաւելութիւններ են։ Անպատեհութիւններ ալ կան զորս անշուշտ ժամանակն և հանրային կրթութիւնը պիտի դարմանեն։ Եղբայրսիրական, մարդասիրական զգացումները, քրիստոնէական սէրն և գութն ո՛չ թէ փոքրիկ հասարակութեան մը անձուկ սահմաններուն մէջ պարփակելու, այլ բովանդակ ազգային շրջանակին մէջ տարածելու, ծաւալելու կարեւորութիւնը կրթութիւնը, բարեկրթութիւնն է որ կը սովրեցնէ ու պիտի սովրեցնէ մեզ։ Կէս դար կամ վաթսուն տարի առաջուան մոլեռանդական կսկծալի դէպքերն այսօր իբրեւ պատմութիւն կը կարդացուին միայն, մինչդեռ բարեկրթութեան դէմ մեղանչած պիտի ըլլայինք եթէ մեր այս օրուան վարմունքին, մեր այս օրուան յարաբերութիւններուն մէջ այնպիսի տպաւորութիւններու ներքեւ գործէինք։ Ցեղային, մարդկային յատկանիշները բնութիւնն ինք պարգեւած է մարդոց։ Կրօնային յատկանիշներուն տարբերութիւնը, դաւանանութիւնը, մինչեւ իսկ հաւատակութիւնն, հաստատողը մարդիկ իրենք եղած են։

ՔՍԱՆԱՄԵԱԿ ՄԸ ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Բ.

Տիգրան էֆ. Ճիվէլէկեան մեծ գրագէտ մը չէ։ Խորունկ ուսումնականութեան յաւակնութիւններ ալ չունի։ Քսան տարի առաջ լաւ հայերէն ալ չէր հասկնար թերեւս։ Բայց աղէկ հաշիւ գիտէ և վաճառական մարդ է։ Թէրճիւմանը Էֆքեարի մէջ մտաւ իբրեւ թերթին հաշուակալն, և քանի մը ամիս ետքն եղաւ անօրէն-մատակարար, մինչ Վարդան փաշա կը մնար խմբագրապետ։ Վարդան փաշայի մահէն ետքն ալ իր տեղ գրեց թերթին խմբագրականներն և նամակ. լրագրական քաղուածները։ 1877ին հաստատուած Թէրճիւմանը Էֆքեար 1885ին փոխուեցաւ այսօրուան Ճէրիտէի Շարքիէին։ Ճիվէլէկեան էֆ.ի գործնական ձիրքերը մեծապէս նպաստեցին թերթին տեւականութեան։ Մեր հայատառ թուրքերէն գլխաւոր թերթը, Մանզումէի Էֆքեար, որ երբեմն այնքան մեծ տեղ մը բռնած էր հայ մամլոյն մէջ, որոյ տէրն ու անօրէնն ալ երբեմն ազգային-վարչական ասպարէզին մէջ այնքան ազդեցիկ անձնաւորութիւն մ'էր, այսօր գաղտրեալ վիճակի մէջ է, ո՛չ միայն Փանոսեան էֆ.ի անձնական տկարութեան պատճառաւ, այլ և քանի տարիներէ ի վեր թերթին ճակատագիրը փոխուած, ժողովրդային քաջալերութիւնը պակասած ըլլալուն համար։ Բիչ վարպետութիւն պէտք չէր մրցակից թերթը պահպանել կարենալու համար, երբ ժողովուրդն ակներեւ յամրում կը ցուցնէր տուն իսկ հայերէն թերթերուն։ Որ չափ ժամանակ Վարդան փաշա կը գրէր Թէրճ. Էֆքեարի մէջ, վարմունք չէր որ այս թերթ կարենար մրցիլ Փանոսեանի թերթին դէմ։ Բայց Վարդան փաշայի մահէն ի վեր իր թերթին անխափան տեւականութիւնը Ճիվէլէկեան էֆ.ի ճարտարութիւնը կը ցուցնէ, և կը հաստատէ թէ մարդ կարող է թերթ մը վարել առանց ինք հաշուակալ գրագէտ մ'ըլլալու։ Բայց ասկէ, խնդրեմ, չհետեւցնէք որ ամէն անոնք որ գրչի տէր չեն՝ կարող են թերթ մը վարել։ Մեր խմբագրական արկածալի և յաճախ դժնդակ կեանքին մէջ անուններ ալ տեսանք դժբախտաբար որ իրենք գրող կամ գրագէտ չըլլալով, գրչի տէրերուն ալ արժէքը չգիտցան, անոնց իրաւունքներն անտես ըրին, և ի վերջոյ պատճառ եղան կազմալուծման այն թերթին զոր իրենք ցուցեր էին։ Բայց այս մասին՝ ուրիշ անգամ։

* * *

1879 յունուար 1ին, Իւթիւճեան Կարապետ էֆ. երկօրեայ օրաթերթի վերածեց իր Մասիս լրագիրն, իր օգնականութիւնովը։ 1878 Դեկտ.ի վերջին հրաժարեցաւ Մասիսի այն ատենուան խմբագրատէրը, Նորոյ … Դիլալթիա, մեր Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մօտ։ Մասիս անդրանիկ մը վեր ելնելով փոքրիկ և մեծ երկու սենեակ տեսայ, որոց մին խմբագրութեան ու մատակարարութեան յատկացուած էր, միւսը գրաշարներուն ու մեքենային։ Ձեռքի համարակ մամուլ մ'էր մեքենայ ըսածս, և չխափելով, գործին համար ալ բաւական էր։ Երկօրեայ Մասիսին տպագրութիւնն 350էն 400 թիւի մէջ էր։ Այնչափ տպագրութիւն մ'ալ երկու օրուան մէջ հարկաւ գլուխ կելնէր։ Իւթիւճեան էֆէնտի իր թերթին թարգմանիչն էր, սրբագրիչն, ու մատակարարը։ Այն ատեն առաջին երեսի Քաղաքականները կը գրէր Պօղոս էֆ. Գասանեան, Տպագրական Տեսչութեան այն ճմրտար, ծրագրելու և քանիրոն պաշտօնատարն, որ թէեւ բազում տարիներէ ի վեր չերեւիր մամուլ ասպարէզին վրայ, բայց առաջին կարգի աշխարհաբար գրող մ'է, հմուտ լեզուագէտ մ'է, և աշխարհաւորական հարցերու քաջատեղեակ։ Աւելի առաջ աւելի մեծ մասնակցութիւն մ'ունէր Մասիսի խմբագրութեան մէջ. զի Մկրտիչ էֆէնտի Նորիկեանի հետ (այժմ ընդհանուր քարտուղար Ուաշինկթընի օսմանեան դեսպանատան) փոխն ի փոխ, Մասիսի Բանասիրական մասին մէջ գրական խօսակցութիւններ (հիմնական «Քրոնիկ») կը գրէր օրուան ազգային, վարչական, ընկերական, տնտեսական հարցերու վրայ, և Բոլէժ մը Մասիսի դատախօսութիւնները, … կը թարգմանէր Մասիսի Գ. և Դ. էջերուն մէջ։ Նորիկեան էֆ. ալ շատ լաւ աշխարհաբար կը գրէր, և լաւ կոչումն ունէր, ինչպէս վերջին անգամ ցոյց տուաւ Մասիս շաբաթաթերթին մէջ՝ հայ լրագրութեան մէկ հակիրճ պատմութիւնը գրելով։ Այս երկու գրողներ և մերթ ընդ մերթ Օտեան, Ռուսինեան և Սուքիաս փաշա իրենց անստորագիր յօդուածներով և հանգուցեալ բարեյիշատակ գրագէտը Ջօրեան իր Օ. Բ. (Օգնական Բանասէրի) ստորագրութեամբ գրուածներով Մասիսի խմբագրական համբաւը կազմած էին, որ ըստ մեծի մասին փոխ առնուած համբաւ մ'էր։ Իւթիւճեան էֆ. կարեւոր դեր մ'ունեցած էր աշխարհաբարը կոկելու գործին մէջ։ Բայց նոյն իսկ Մասիսը գրելու, Մասիսը գեղեցիկ, հմտաշատ յօդուածներով զարդարելու աւելի կարեւոր, աւելի անմիջական գործին մէջ Իւթիւճեան էֆ. խիստ քիչ բաժին ունեցած էր։

Ասոր փորձով համոզուեցայ երկու կերպով. Նախ, երբ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցի Պատմութեան և ընդ նմին «Ազգային Ցեղադաշտ Նկարագիրը» գծած ժամանակ Մասիսի առաջին հատուածն երկիցս ծայրէ ի ծայր աչքէ անցուցի։ Տարեկանը ընթացքին մէջ ազգային ձեռներու վրայ գրուած բոլոր խմբագրականները կարդացի և հետաքրքրելով տեղեկացայ որ անոնց ամէնքն ալ վերոյիշեալ գրողներէն մեյն կամ միւսին կը պատկանէին։ Երկրորդ, ես գրեթէ չորս ու կէս տարի անընդհատ աշխատակցեցայ Մասիսի օրաթերթին, և այս երկար միջոցին մէջ երբեք չտեսայ Իւթիւճեան էֆ.ին խմբագրական յօդուած մը գրելը։ Ուրիշներուն գրածներն աչքէ անցընելէ՝ նախ և առաջ լեզուի տեսակէտով, և երկրորդաբար ալ գաղափարաց և անոնց յարակից նկատմամբ տեսակէտով։ Բայց բնաւ չպատահեցաւ այն չորս ու կէս տարուան միջոցին որ օր մը խմբագրականի մը նիւթը թելադրէր ինծ, կամ իր գրած մէկ խմբագրականս իր ամբողջութեամբ ձանէր մերժէր՝ իբրեւ իր գաղափարներուն հակառակ գրուած մը։ Վերջերս այնքան հեղինակութիւն ալ չէր ցուցներ, ինծ ևս պարգեւելով այն վստահութիւնն որով ինձմէ առաջ պատուած էր ինձմէ անհամեմատ աւելի կարող գրիչներ, բայց արդիւնքը միշտ նոյն էր։ — Մասիս կը գրուէր կը լեցուէր ըստ մեծի մասին անկախաբար Իւթիւճեան էֆ.ի գրչէն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՂԹԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Թէ ի՛նչ է Նիժէրի խնդիրն
Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջև

Մինչդեռ ուրիշ երկիրներու մէջ, մանաւանդ ի Ֆրանսա, գաղթաւորիչ մեծ ընկերութեանց օգտակարութեան վրայ կը վիճաբանուի, Անգլիացիք արդէն երկար տարիներէ ի վեր ակնյայտ օգուտ մը կը քաղեն գաղթային ծաւալման այս հզօր գործիքէն։ Անգլիական գաղթաւորիչ և առեւտրական այն մեծ ընկերութիւնք, որք Ափրիկէի մէջ այնքան ընդարձակ հողեր ձեռք բերելով գրեթէ արքայական իրաւունքներ կը վայելեն, ո՛չ թէ առեւտրական նպատակաւ այլ մանաւանդ երկրակալութեան խորհրդով կազմուած են։ Ինչ որ այդ ընկերութիւնները կը քաջալերէ իրենց տարածայման ընդարձակման գործը շարունակելու, սա է թէ իրապէս ոչ մէկուն տակէք հաշիւ ունին, և գրեթէ անկախաբար կը գործեն։ Եթէ երբեք Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան բողոքներ ուղղուին անոնց արարքներուն դէմ, պատասխանը միշտ նոյն բանն է։ Ընկերութեանց անօրէնները Թագուհւոյն իրաւանց փոխանորդութիւնն ստանձնած են և Նախարարութիւնն անոնց գործերուն վրայ հսկողութիւն ի գործ դնելու իրաւունք չունի. շատ շատ կրնայ անոնց տրուած հրովարտակն ետ առնել, եթէ ապացուցուի որ իրենց առանձնաշնորհումը չարաչար գործածած են։ Կամ վերջապէս քննութիւն մը կը խոստացուի և կը բացուի իսկ, բայց երբեք ոչ և է արդիւնքի չի յանգիր։ Ասոր մէկ ուշագրաւ օրինակը կընծայէ Նիժէրի Ընկերութիւնն, որ տասներկու տարիէ ի վեր բանի տեղ չի դներ Ֆրանսայի պահանջումները, ինչպէս կը գանգատին Ֆրանսացիք։

* * *

Նիժէրին ափրիկեան [illegible] խորհրդին մէջ որոշուած էր որ Նիժէր գետին և բոլոր իր ճիւղերուն վրայ նաւարկութիւնը կատարելապէս ազատ է, և ազատ պիտի մնայ ամէն ազգերու առեւտրական նաւերուն առջեւ, թէ՛ վաճառաց թէ՛ ուղեւորաց փոխադրութեան համար։ Արդ, բոլոր մեծ տէրութեանց կողմէ դեսպանախորհրդով որոշուած այս նաւարկութեան ազատութիւնը թղթի վրայ գոյութիւն ունի, և Նիժէրի անգլ. ընկերութիւնն իրապէս անգործադրելի թողած է իր հրատարակած կանոնագրովը։

Այս կանոնագրութիւն, թէեւ ըստ երեւոյթին անվնաս, սակայն իր կիրառութեան մէջ վտանգաւոր է, կ'ըսեն Ֆրանսացիք։ Վասն զի Ընկերութեան [illegible] կերպով մը կը [illegible] և կը [illegible]։ Գետին բերանը խարսխելու պարտականութիւնը, մաքսային քննութիւնք և ասոնց հետեւանքն եղած կնճռոտ ձեւակերպութիւնք, իրենց պաշտօն ու [illegible] միմիայն Ընկերութեան կայարաններէն առնելու պարտականութիւնն արգելքներ են ազատ նաւարկութեան։ Ընկերութեան մենաշնորհական պատասխանը կը բաւէ որ օտար նաւը չկարենայ իր ճամբան շարունակել և ետ դառնայ։ Ընկերութեան կանոնագրութիւնն այնպիսի դժուարին և մանրակրկիտ ձեւակերպութիւններ հաստատած է որ ոչ միայն օտար նաւ մը չի համարձակիր գետին ջուրերը մտնել, այլ և այն անգլիական նաւերն իսկ որք Ընկերութեան բաժնետէրերուն չեն վերաբերիր։ Գետը թէեւ ընդհանուր նաւարկութեան առջեւ բաց է և բոլոր նաւերը կրնան նաւարկել, սակայն չեն կարող եզերքին մօտենալ, ըստ որում անգլ. Ընկերութիւնը բոլոր գետեզերեայ հողերը գնած է և իրաւունք ունի արգիլելու որ իր չհաւնած վաճառական նաւերը գետեզերքին մօտենան։

Երկու տէրութիւնք հաստատուած են Նիժէրի վրայ. մին է Ֆրանսա, որ գետին վերին ընթացքին ինչպէս նաեւ միջին ընթացքին մէկ մասին տէրն է, իսկ միւսն է Անգլիա, որոյ ներկայացուցիչն՝ Նիժէրի Արքայական ընկերութիւնը, գետին ստորին մասին տէրն է։

Մինչեւ 1895 ի սկիզբը գետին միջին ընթացքին մէկ մասը դեռ եւրոպական որեւէ ազդեցութեան տակ ինկած չէր, և միւս կողմէ գետին ամբողջ ընթացքն ալ դեռ մինչեւ այն ատեն ամբողջապէս գծուած չէր աշխարհագրական նոյն վրայ, երբ 1894ի վերջերը ֆրանսական սպառազմաւորութիւնք ճամբայ կ'ելնէին Տահոմէի մէկ մասը Նիժէրի միացնելու նպատակաւ։ Մի կողմէ Տըքէօր հրամանատարն և միւս կողմէ Թուէ հարիւրապետը, հակառակ ուղղութեամբ, երկիրն աչքէ անցնելով, երկրին բնիկներուն հետ դաշնադրեր կը կնքէին, որով այս վերջինները ֆրանսական թեւարկութիւնը կը ճանչնային։ Մանաւանդ Թուէ իր

ճամբուն վրայ բրիտանական ո և է ազդեցութիւն չգանելով, Արևմտերկի ֆրանսական կայանը հաստատած էր, յարաբերութեան մէջ դնելով զայն Թոմպուքթուի ֆրանսական երկիրներուն հետ։

Նիկէրի անգլ. ընկերութիւնն երկրին բնիկներուն հետ երկու Ֆրանսացիներուն կնքած պաշտօնագրերուն վաւերականութիւնը խնդրոյ տակ ձգեց. բայց իր յառաջ բերած պաշտօնագրերն, ըստ ֆրանսական կարծեաց, այնքան անվաւեր են որ չպիտի արժանանան նկատառութեան խառն յանձնախմբին, որ 1896 յունուար 16ի պայմանագրութեան զօրութեամբ Մեքոնկի հովտին մէջ Ֆրանսայի և Անգլիոյ ազդեցութեանց շրջանակները գծելով հանդերձ, Սաւրին Նիկէրի արեւմտեան մասին մէջ ֆրանսական և անգլիական ստացուածոց սահմանագիծը պիտի որոշէ։

Թէպէտ Րիպոյի Նախարարութիւնը, Նիկէրի անգլիական ընկերութեան բողոքներուն վրայ, Արևմտերկի ֆրանսական կայանը պարպելու որոշում տուած էր ժամանակին, սակայն այժմ Ֆրանսայի հանրային կարծիքը կը պահանջէ որ հանրապետական կառավարութիւնը չլքանէ այդ ճամբան որ Տահոմէէն Նիկէր կը տանի, և առանց որոյ Ֆրանսա ծովուն վրայ որ և է ուղղակի մուտք մը չպիտի ունենայ իր այն ստացուածոց համար որք Նիկէրի բերանը կը գտնուին։ Եւ արդարև Նիկէր, որ իր բերնէն սկսեալ մինչև իբր 900 քիլոմետր նաւարկելի է, յանկարծ կարգ մը յորձանքներու պատճառաւ աննաւարկելի կը դառնայ իբր 40 քիլոմետր երկայնութեամբ, այնպէս որ նաւարկութիւնը կը խափանուի երբ գետին ջուրերն իջնեն, և տափանաւոր միայն կրնան բանիլ երբ ջուրերն աւելնան։ Ուստի, Ֆրանսա չի կրնար հրաժարիլ Արեւմտերկի գիւղէն, և թէ չուզեր իր առեւտրական շահերը լքանել։ Մինչև ցարդ Նիկէրի անգլ. արքայական ընկերութիւնը զինուորական տարեգրութիւններ չէր ունեցած այնքան փայլուն որքան Բարեյուսոյ Գլխու իր քրոջ տարեգրութիւնքը։ Բայց կ'երևի թէ, կըսեն Ֆրանսացիք, Մաթապելէներու և Մաշոնաներու երկրին մէջ, անգլիական ընկերութեան քաղած դափնիները Նիկէրի ընկերութիւնն անձհամբեր ըրած են։ Այն անգլ. ընկերութեան տնօրէն Սըր Թօմման Կոլտի կեդրոնական Ափրիկէի Սէսիլ Րոտսը ըլլալ կերազէ, մանաւանդ որ իր ճամբուն վրայ Բրիկըլներու հանդիպելու վախ չունի։ Անգլիական խնդնավար ընկերութիւնը զինուորական ընդարձակ արշաւանք մը պատրաստելու վրայ է որ ոչ միայն Ֆրանսայի, այլ և Անգլիոյ հանրային կարծիքը կը հետաքրքրէ։ Սըր Թօմման ի՛նչ երկրակալութիւն կերազէ, կը հարցնեն Մանչի երկու ափանց վրայ։ Իր խօսքին նայելով, պարզապէս միտքիր է Նիկրոնաչխարհին պատերազմասէր ցեղերը զսպել և անգլիական գաղթականներ զետեղել անոնց մէջ։

Բայց քանի մը հազար սեւամորթներ զսպելու համար ի՞նչ հարկ կայ այնքան բազմաթիւ զօրք ժողվելու և այնքան մեծաքանակ Մաքսիմի թնդանօթ գնելու։ Արդեօք Սօքօթօյի թագաւորին վրայ յարձակիլ կուզէ, որ յամառաբար չուզեր յարաբերութեան մտնել Նիկէրի անգլիական խնդնավար ընկերութեան հետ։ Արդեօք Զաուրեն մինչև արեւմտեան եզերքներն յառաջանալ կ'ուզէ, և կամ Սըր Թօմման պարզապէս Ֆրանսացւո՞ց դէմ կուզէ պատերազմի ելնել, որպէս զի արգիլէ անոնց որ Տահոմէէն ջկարենան միացնել Թոմպուքթուի՝ Նիկէր գետի ճամբով։ —Ֆրանսացիք սկսած են այս հարցումներն ընել և սեւ անգլիական ցպաւագխութեան, բայց ինչ որ ալ ըլլայ առանց յարժառէթը, Նիկէրի արքայական ընկերութիւնը չպիտի կրնայ ապաւել իր գործոց պատասխանատուութենէն, և Սըր Թօմմանի մեծ մտածումներն խնդնավար ընկերութեան մեծ ձախորդութեր պիտի ըլլայ, կըսեն Ֆրանսացիք ի մխիթարութիւն իրենց այրած սրտին։—Այս է ահա Նիկէրի հաչակաւոր խնդիրն, որ այժմ պահուս այնքան կը զբաղեցնէ միտքերը Ֆրանսայի և Անգլիոյ մէջ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻԱ

Այն՝ լուրին առթիւ թէ Ալպէրթօնէի դիրքավարը զինուորական ատեանի մը առջև պիտի դատուի, Ռոմայի հաղորդաշէս Լէօնդրէ Նովայէ Պէրմոյի մէջ չահեկան մանրամասնութիւններ կը հաղորդէ զօրավարին ընթացքին վրայ Տապուա Կարիմերի ճակատամարտին մէջ ինչպէս նաև իր գերութեան միջոցին։ Այդ հրատարակութիւն մեծապէս կապացուցանէ թէ Ալպէրթօնէ զօրավարը պատիւ կը բերէ իտալական բանակին։

Ըստ Մ. Լէօնթիէվի՝ Հապէշաստանի մէջ չատ քէչ տպաւորութիւն ըրեր է այն լուր թէ Ալպէրթօնէ զօրավարը զինուորական ատեանի մը առջև պիտի դատուի, որովհետեւ Հապէշը իբրև քաջ զինուորական կը ճանչնան զօրավարը։ Ռաս Միքայէլ, որ գերի բռնած էր Ալպէրթօնէ զօրավար, ամէն կողմ հաչակած է անոր քաջութիւնը. զօրավարն իբրև գերի ալ պատուուած է պարտականութեան համար ունեցած հաւատարմութիւնը։ Նիքօլա Բ. Զարին թագադրութեան օրը Մենելիք հոչելով Լէոնտիէվ զօրավարն ըսեր է թէ կուզէ այդ հանդէսը տօնել՝ արձակելով իտալացի գերիները։ Յանձնարարեր է որս սպային պատրաստել երգման բանաձեւ մը, զոր սպայք պիտի ստորագրէին։ Բանաձեւին մէջ նշանակուած էր թէ սպայք խօսք կուտային բնաւ զէնք չգործածել Հապէշաստանի դէմ. Ալպէրթօնէ զօրավարը մերժեր է ըսելով, «ո՛չ ես և ոչ իմ սպաներս չեն ստորագրեր յանձնառութեան գիր մը որ անհամապատասխան է մեր զինուորական կանոնաց»։ Լէոնթիէվ այդ պատասխանն հաղորդեր է Մենելիքի, որ հացկերոյթ մը տուեր է ի պատիւ Ալպէրթօնէ զօրավարին ու իր սպայից, ուզելով այդ կերպով յայտնել իր սքանչացումը։

—Իտալիոյ պատերազմական նախարարութիւնը բոլորովին կը հերքէ այն լուրը թէ Մենելիք իբրև պատանդ վար դրած ըլլայ Ալպէրթօնէ զօրավարը, մինչեւ որ ամբողջովին վճարուին գերիներու ծախուցը յատկացուած գումարը։ Զօրավարը պատռող զգացմամբ Շօա մնացած է՝ գերիներու վերջին խումբին հետ ճամբայ ելնելու համար։

—Հռոմի ֆրանսական դեսպանատան նաւային կցորդն Ումպէրթօ Թագաւորին ներկայացաւ և յանուն Նախագահ Մ. Ֆէլիքս Ֆօրի ցաւակցութիւն յայտնեց Սոմալիներու երկրին մէջ իտալացի հետախոյզի մը ու սպաներու ջարդուելուն առթիւ։ Այդ ցաւակցութիւն լաւ տպաւորութիւն ըրաւ Հռոմի մէջ։

ՍՊԱՆԻԱ

Մանիլայէն ուղղեալ պաշտօնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Լիպբէլ լեռներուն մէջ 300 մարդ յարձակեր են ապստամբաց խումբի մը վրայ և գրաւեր են ամրոց մը՝ զէնքերով ու ռազմամթերքներով. սպանիացիք կորուստ չեն ունեցեր, ապստամբներէն 14 մարդ մեռեր է։ Ապստամբներու զօրաւոր խումբ մը երեւցեր է Թալամի մէջ. սակայն պարտութիւն մը կրեր և ցիրուցան եղեր է՝ քառասուն մեռեալ թողլով։ Պալաքամ, Իմէրա Էզիեա, Պալաեէմ ու Զամպալէզ պաշարման վիճակի մէջ դրուած են։

—Ուրիշ տեղեկութեանց նայելով ապստամբներն իրենց գործառնութիւնները կեդրոնացնեն՝ սպանիացի զօրաց յառաջացումն արգիլելու համար։ Ապստամբները երկաթուղոյ կառախումբ մը գծէն ելեցնելով չատ մը մահերու պատճառ եղեր են։ Գաւառաց կուսակալութիւնները զինուորականաց յանձնուեր են։

—Սպանիացի պետական անձնաւորութիւն մը կարծիք յայտներ է թէ Քուպա կղզին պէտք է Միացեալ Նահանգաց վաճառել։ Այդ գաղափար արձագանգ գտած է ի Վաշինկթըն։ Կըսուի թէ նախագահ Քլիվլէնտ կուսումնասիրէ այդ խնդիրը։

ՄԱՐԴԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆուլոն-Նօրպէք աւստրիացի պատուիրակութիւնն անցեալ օգոստոսին մարդակերներու զոհ գնաց Սալոմօն կղզւոյն մէջ։ Այդ խումբէն ողջ մնացողները սարսափելի մանրամասնութիւններ կը պատմեն բնիկներու մարդակերութեանը վրայ։ Բազմաթիւ վայրենիներ նաւազի մը վրայ յարձակելով լախտի հարուածով զգետներ են։ Մարդակերները մին նաւազին միրտը ճեղքելով ամբողջ արիւնը խմեր են։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Նիւ Եօրք Հէրըլտ Պուէնոս Այրէսէն հեռագիր մը ստացեր է թէ Ուրուկուայի ապստամբութիւնը զսպուած չէ, ինչպէս ծանուցուած էր։ Ապստամբներն, որոց հրամանատարն է Սարէվա զօրավարը, յաղթելով զինուորաց գերի բռներ են անոնց հրամանատարը։

—Վերջին լուրերու նայելով, որք պաշտօնական են, ապստամբութիւնը զադրեր է, և պետը՝ զօրավար Սարէվա յաղթուելով փախեր է։

ԼՈՐՏ ՌՈԶՄԻՏ

Թէբ Թայմզէն կը գրեն թէ Բարեյուսոյ Գլխոյն գաղթականութեան կուսակալ և բարձր գոմիսէր Լորտ Ռոզմիտ (Րօպինսըն) ծանրապէս հիւանդ է և ջրգողութենէ կը տառապի։ Լորտը վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուեր է. տարիքոտ ըլլալով ապաքինումն անկարելի կը նկատուի։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Նորընտիր նախագահ Մ. Օրէլիան 1825ին ծնած է ի Սլաթինա. իր ուսումն առեր է ի Պուքրէշ և Կրինեօնի երկրագործական վարժարանին մէջ։ Կրինեօնէ վերադարձին ուսուցիչ կարգեցաւ Բանթէլէյմօն վարժարանին և յետոյ տնօրէն Ֆէրէսթրէնի երկրագործական վարժարանին. 1863ին գլխաւոր պաշտօնեայ եղաւ առեւտրական ու հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան մէջ. 1870ին հիմնեց քաղաքային տնտեսագիտութեան ընկերութիւնն ի Ռումանիա։ Երեսփոխան ընտրուեցաւ և 1877էն 87 զանազան նախարարութեան պաշտօններ վարեց։ Այլ և այլ արուեստահանգէններու համար պատուիրակի պաշտօն վարեց և նախագահ եղաւ օտար երկիրներու հետ կնքեալ առեւտրական դաշնագրոց յանձնաժողովներու. վերջին անգամ ալ խորհրդարանին նախագահ էր։ Զանազան թերթեր ալ հրատարակեց։ Նախորդ նախարարութենէն երկուքը միայն կան նորին մէջ՝ Մ. Սթօիչէսքու, որ Բարիզի համալսարանէն տոքթորութեան վկայական ունի, արտաքին գործոց նախարար եղաւ և պատերազմականին ալ փոխանորդաբար կը վարէ։ Մ. Քանթաքուզէն ալ նորէն ելմտական նախարար եղաւ։

— Նախարարապետ Մ. Օրէլիան յայտարարեց խորհրդարանին մէջ թէ նախարարութիւնն ամէնէն առաջ պիտի աշխատի մտքերու մէջ հանդարտութիւն և միաբանութիւն յառաջ բերելու։ Այս յայտարարութիւն նպաստաւոր արդիւնք մ…նեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՄԵՆԵԼԻՔ

Ֆրանսական կառավարութիւնը Ճիպութիի կառավարիչ Մ. Լակարի պաշտօն յանձնեց իբրև բանագնաց Մենելիքի մօտ։ Մ. Լակարի պաշտօնն է առեւտրական դաշնագիր մը կնքել և կանոնաւորել կարաւաններու երթեւեկութիւնն, որք ներսէրէն կուգան մինչեւ Ճիպութիի ֆրանսական նաւահանգիստը։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Աթէնքէն եկած վերջին լուրեր կը ծանուցանեն թէ Մ. Տէլիեանիսի նախարարութեան դիրքը խախտած է։ Կըսուի թէ դատական, պատերազմական ու կրթական նախարարք պիտի փոխուին։ Եթէ Մ. Տէլիեանիս ալ հրաժարի, յայտնի չէ թէ ո՛վ պիտի կրնայ անոր յաջորդել։

— Խորհրդարանը վճարանեցաւ արտաքին քաղաքականութեան համար եղած հարցապնդման վրայ, և 29ի դէմ 115 ձայնով ընդունեց այն առաջարկութիւնն որ կը հաւանի կառավարութեան արտաքին քաղաքականութեան։

—Արքայական հրամանագիր մը, ուղղեալ նախարարապետին, պէտք կը ցուցնէ զինուորական միայուն բանակետղ մը հաստատելու, ուր ամբողջ բանակին զբաղի զինուորական մարզանքներով. նոյնպէս պահեստի զօրքերն ի զէն կոչելով 12,000 զինուորներ կազմակերպել և սպաներէն բաղկացեալ յանձնաժողով մը կազմել՝ բանակին յատուկ հրացան մը որոշելու համար։

ՀՐԴԵՀ

Պրէտֆորտի մէջ (Անգլիա) հրդեհ ծագելով երեք օր տեւեր է։ Ճան Հօլտնֆօրթի ապակեղինաց գործարանն ամբողջովին այրեր է, ինչպէս նաև երեսունի չափ ուրիշ շէնքեր։ Եղած վնասը տասը միլիոն ֆր.ի չափ կը հաշուուի։

ՄԵՔՍԻԿԱ

Տիազ զօրավարն հինգերորդ անգամ ըլլալով խորհրդարանին առջեւ երդում ըրաւ իբրեւ նախագահ Հանրապետութեան։

ՉԻՆ

Սիպերիական մեծ երկաթուղւոյն աւարտման յատուկ յանձնաժողովը զոր կը կազմեն երեք ռուս, մէկ ֆրանսացի ու երկու չինացի ճարտարագէտներ, որոշեր է որ երկաթուղւոյն վերջին կէտն ըլլայ Վլատիվոսթոք։ Գիծն այդ քաղաքը պիտի միացնէ Ներչինսքի՝ ուղիղ գծով Մանչուրիայէն անցնելով, որով ծախուց վրայ 25 միլիոն ֆր.ի խնայութիւն մը պիտի ըլլայ և ճամբան 112 քիլոմետր պիտի կարճնայ։ Գիծը պիտի չինուի ֆրանսական դրամագլխով և ֆրանսացի ու ռուս ճարտարագէտներու միջոցաւ։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Նախարարք խորհրդակցութիւն մը կատարեցին Քլիվլէնտ նախագահին առ խորհրդարանն ուղղելի յայտագրոյն վրայ, որ բոլորովին աւարտած է, ի բաց առեալ Քուպայի դէպքերուն վերաբերեալ մասն, որ վերջին վայրկենին պիտի որոշուի։ Մր. Օլնի ու Հէրպէրթ ջատագովեցին ազդու միջամտութեան մը պէտքը, սակայն Մր. Քլիվլէնտ առաջարկեց պայմանաժամ մը որոշել, ըսելով որ կուզէ Մր. Մաք Քինլիի թողուլ հետեւելիք ընթացքի մը պատասխանատուութիւնը. զի եթէ այժմէն գործողութեան մը ձեռնարկուի, դժուարութիւնք պիտի ծագին որք պարտակութեան տակ պիտի ձգեն Մր. Մաք Քինլին երբ պաշտօնի գլուխ անցնի։ Նախարարք որոշեցին առ այժմ ո և է որոշում չտալ։

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՄԱՏՐԻՏ, 7 Դեկտ.— Քուպայի ապստամբապետ Մաչէօ, որ փախած էր, Նիւ-Եօրք գացեր է Քուպայի արդի վիճակը պարզելու Միացեալ-Նահանգաց կառավարութեան։

ՀՌՈՄ.— Սերպիոյ թագաւորը Հռոմէն ճամբայ ելաւ Ֆիօրէնցա երթալու համար։ Ումպէրթօ թագաւորը կայարան երթալով ողջերթ մաղթեց։ Երկու Վեհապետք զիրար ողջագուրեցին։

—Իտալացիք Մասուայէն 200 բրիկ ւորք ճամբայ հանեցին՝ Պէնատիրի ծովեզերքը գրկելու, Սոմալի Արաբները պատժելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լոնտոնէն Էտինպուրկ գացող երկաթուղւոյ կառախումբը գծէն հանելու փորձեր եղան ի Տարլինկթըն, սակայն ո և է արկած չպատահեցաւ։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՄԱՏՐԻՏ, 7 Դեկտ. երէկոյ.—Քուպա գտնուող սպանիացի զօրաց հրամանատար Վէյլէր զօրավարը ծանոյց թէ որոշած է զինուոր գրել 18էն մինչեւ 60 տարեկան բոլոր Քուպացիները։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Շաբաթ երեկոյեան ժամը 1ին մօտ, Ս. Պատրիարք Հայրը՝ կայս. Պալատէն հանդիսական թափորով վերադարձին՝ Սուլթան-Մահմուտի դամբարանին առջեւ իր ուղեկիցներով կառքէն իջաւ և ըստ սովորութեան աղօթեց։

Անկից Պալի-Փաշայի ճամբով իջաւ Գում-Գափու՝ ուր արտակարգ ոգեւորութիւն մը կը տիրէր. ամէն փողոց, ամէն անկիւն լի էր խուռներամ բազմութեամբ, ինչպէս նաեւ տուներն ասպնջականութիւն տուած էին հետաքրքիր ու մերձակայ թաղերէ եկած երկսեռ հետաքրքիր բազմութեան որ անհամբերութեամբ կ'սպասէր Նորին Բարձր Սրբազնութեան հանդիսական վերադարձին։

Թափորը Մայր-Եկեղեցւոյ դուռը հասնելուն՝ Մայր վարժարանի աշակերտք, դպրաց դասն օրուան հանդիսաւորութեան պատշաճ շապիկներ հագած, ինչպէս նաև վարդապետք և՝ քահանայից դասը՝ հանդիսաւոր խուռներամ բազմութեամբ շրջապատուած զիմաւորեցին զՆորին Սրբազնութիւն և առաջնորդեցին Տաճարին դուռը, ուր սարկաւագներ սաղաւարտ դրած և փուրվառներով կ'սպասէին։

Հոն Լուսարարապետ Տ. Խաչատուր քահանայ Ս. Պատրիարք Հօր զգեցուց փիլոնը չուրջառ մը և յանձնեց պատրիարքական գաւազանը։ Եկեղեցին չքեղապէս լուսազարդուած էր տօնի օրերէն աւելի։

Ս. Պատրիարք Հայրն «Որ զՏորհըս Աստուածային» շարականաւ ելաւ Սեղան և օրուան մեծվայելուչ հանդէսին իմաստը բացատրելով՝ հաղորդեց Օգոստ. Սուլթանին բարիներն առ իւր հաւատարիմ հպատակ Հայ Ազգն և Նորին Կայսերական Վեհափառութեան համար ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ

---

(19)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆԻ»

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐԸ

ԿԱՄՔԸ

—Ի՛նչ համար բան է այդ... ի՞նչ զուշակեց քեզ, Լուի։ Վասն զի կը կարծեմ թէ բաղդդ նայիլ տուած ես... Այս մասին ուրիշէն աւելի պատեհ առիթ ունէիր։

—Իրաւ որ ոչ, սիրելիս, եւ սիգըմաւորութիւնն ընկերուհիդ պիտի ըլլայ, եթէ համամտութիւն տաս։

Ճերմակ ծպտազգեստն իր ձեռքը քաշել ուզեց, զոր Էմիլի իր ջղուտ մատներուն մէջ բռնած կը սեղմէր. բայց զիմակաւոր կինը չուզելով սկսիլ պայքար մը որ կրնար իրեն անպատուաբեր ըլլալ, պարտաւորեցաւ համակերպիլ։ Էմիլի անոր ճերմակ և ազորկ ափին վրայ ծռելով, լուռ կը մնար։ Իր աչքերը զիմակին ծակերուն մէջէն կը փայլէին զիւական, և բերանը ծալ ծալ կըլլար հեգնօրէն։

—Օ՛հ, օ՛հ, ըսաւ երկդիմի ձայնով, աւասիկ չատ հետաքրքրաշարժ ձեռք մը... եւ զայն քննելէ վերջն, անհնարին է պատրանք կրել այդ ձեռքին տէրոջը վրայ, վասն զի անոր բնաւորութիւնն անհերքելի կերպիւ հոն առանց խորհրդաւոր գաղտնիքի... Ի՛նչ հրաչալի գլխու գիծ, որ կենաց գծին վրայ կ'իյնէ և սրտի գիծը բոլորովին կը գերազանցէ։ Ուրեմն կերպերըս քմահաճոյքները, բաղձանքները, կեանքին բոլոր գլխաւոր կարծեքը պիտի ենթարկուին բանաւորութեան։ Աւասիկ Արտաքինը, որոյ ծառը բաւական ծաւալուն է, որ Հերմէսի հետ սերտ կապակցութիւն ունի, և այս պատճառաւ գաղտամիտ անձնութեան բնազդը պիտի ոգեւորէ սերը... Օ՛հ, օ՛հ, կարելի չէ հակառակը պնդել, գրուած է ասոր, ըսաւ, իր ձախու մատով չօշափելով ձեռքին ափը... Մեր չնորհները ձրի պիտի չըլլան... Մեր ծառայութիւններն աժան պիտի չծախենք, սիրելի գեղուհի'ս... Եւ մեզ հաճելի ըլլալու համար, ոսկւոյ հեղեղներ պէտք է թափին...

Էմիլի չկրցաւ չարունակել իր անդողորդ քննութիւնը։ Մատեալ կինն յանկարծ ոտք ելած եւ ձեռքն ուժգնութեամբ ետ քաշելով՝ մահացու սրկնարկներ արձակած էր զեստի աղջկանը վրայ։

—Լաւ ուրեմն, ի՞նչ կայ, զոչեց Օրիորդ Լըրըպուլէ, իր հեգնող սուահակի ձայնով, Տիկինը կը սրդողի՞, Տիկինը կը վիրաւորուի՞... Նեղեցէք ինձ, Տիկինը թերեւս կենցաղասէր կին մ'է՝ կենցաղասէր կիներ կան այսօր, որ նոյնքան սուղի կը նստին որքան աղճիկներն...

Լուի մտամաղձութեամբ յառաջացած էր տեսնելով որ միջադէպը սպանական դարձուածք մը կ'առնէր։ Սակայն աւելի փափաքող կ'երևէր ճերմակ ծպտազգեստով կինը պաշտպանելու Էմիլիի բռնութեանց դէմ, քան թէ իր ընկերոջին պատուելու անոր բարկութենէն, զոր այնքան անողոքաբար թչնամանած էր։ Դեռատի օրիորդը, քանի մը րոպէ, կարծես իրական վտանգ մ'անցուց։ Իր զոհին դէմքը կապարագոյն եղած էր և սեղմուած ակռաները խածած էին դողկահար չրթունքը։ Ձեռքերը վեր վերցուց կատաղութենէն սուլելով, իբր թէ պիտի զարնէր, եւ տեսնելով որ փոխադարձաբար նախատելու անկարող էր, յանկարծ ինքզինք ամփոփեց. յետոյ սա բառերն արտասանելով, «... », որք անգլիերէն լեզուով կը նշանակեն. «...», դուրս ելաւ։

—Վրէժը պիտի լուծէ... անշո՛ւշտ, կրկնեց Էմիլի՝ իր քրքիջներովն հալածելով զայն, երբ կըսէի թէ մարդ ձեզ հետ ձրի գործ չկրնար ունենալ...

Իր ընկերոջ կողմը դարձաւ, եւ գեղանի փախստականին անոր ցոյց տալով.

—Օ՛ն, ետեւէն գնացէք, սիրելիս, ձեր բաղձանքէն կը մնինք...

—Ձեզ Թողիայի հետ գլուխ գլխու թողելու համա՞ր է որ այդպէս կ'ըսէք, հարցուց Լուի զուարթագին, հեռանալով Էմիլիի օրինակին, որ իր ծպտանքն յերեւան չհանելու համար, կը կեղծէր զուտ ու խօսիլ անոր հետ։

—Թերեւս, ըսաւ զեստի աղջիկը՝ խորոխտ Քլէմանի թեւին վրայ դնելով իր ձեռքը... պէտք է որ չնորհակալ ըլլամ այս ահարկու ախոյեանին որ չփորձեց ինձ դէմ պաշտպանել իր պարակցուհին։

—Եթէ զիմադրել ուզած ըլլար, ըսաւ Թողիս անխռով, մէն միայնակ զիմադրելու կարող էր։

—Եւ առանց իր ետեւէն վազելու կը թողուք որ փախչի՞։

—Չէ՞ք տեսներ, պատասխանեց Թողիս, մատնանիշ ընելով զնուխ որ ճերմակ ծպտազգեստին ետեւէն կը վազէր, թէ նա բոլորովին պատրաստ պարակից մը գտաւ։

—Չէ՞ք նախանձիր. սակայն գեղեցի՛կ է։

—Իրաւ է որ գեղեցիկ է, բայց նախանձելու պատճառ մը չունիմ։

—«Այլ եւս» նախանձելու պատճառ մը չունիք... եւ տեսնենք իրա՞ւ է։

—Որովհետեւ ճշմարտութիւնը կ'ըսեմ։

—Ի՛նչ աղուոր փաստ, գոչեց Էմիլի բռնազբօսիկ ծիծաղով մը։ Այդ փաստն այր մարդու մը տուէք, թերեւս այնչափ անմտար ըլլայ որ ազով ծիւականայ. բայց կնո՞ջ մը, ո՛հ, դուք զձեզ կը ծաղրէք։

—Երբէք չեմ ստեր։

—Մնաց որ ինձ հետ բոլորովին անօգուտ պիտի ըլլար... Այնքա՜ն լաւ գիտեմ ճշմարտութիւնն, որ չէք կրնար խաբել զիս։

Քլէման ժպտեցաւ, եւ ծաղրածու ձայնով մը հարցուց.

—Աարահաչ գեղուհւոյն ձեռքէ՞ն իմացաք։

—Անոր ձեռքէն կամ ձեր աչքերէն, միեւնոյն բանն է. բաւական է որ գիտեմ։

—Ըսէք տեսնեմ։

—Ուրեմն եկէք սա պզտիկ անկիւնն, ուր ձանձրացուցիչներէ հեռու պիտի ըլլանք։

Էմիլի զՔլէման քաշեց տարաւ ինծ լատանանի մը տակ, որոյ ահագին տերեւները սարդիոնայի մը պէս կը տարածուէին եղեգնեայ ոսկեզօծ բազրոնի մը վրայ։ Մագլցող արեւծաղիկներ օդին մէջ կը բուրէին անոյշ հոտեր։ Փոքրիկ առուակն իր փոսին սպիտակ կոպիճներուն վրայ կը կարկաչէր երկու մամռապատ ափունքներու միջեւ։ Դալարեաց մէջէն, ջահերն աղօտ լոյս մը կը սփռէին։ Նուագախումբին համանուագն առնն առնն միայն կը լըսուէր, կարծես յիշեցնելու համար թէ անդրաշխարհութեան եւ զովութեան այս հեչտալի ովասիսին շուրջը, աշխարհային յորձանքը կը չարունակէր պտուտկել, լափիչ եւ կատաղի, անդուլ եւ անդադար։ Օրիորդ Լըրըպուլէ, անկիւն մը կծկտած, վայրկեան մը իր ճնկերը քննելու հաճոյքը վայելեց։ Քլէման, ժպտելով, կ'սպասէր տարօրինակ ապահովութեամբ։ Կարծես թէ գիտէր որ պիտի չկրնար խօսք տալ այս խօսակցութենէն, եւ թէ կանխաւ պատրաստուած էր անոր։ Առաջին անգամ ինք փկաւ խօսքը։

—Սիրելիդ իմ Լուի, հիմա պէտք է որ միտքդ բացատրես, ըսաւ զուարթութեամբ... կըսես թէ ճշմարտութիւնը գիտես։ Էա՛... ձեր չարախօսութեանց գծարկին յատակը տեսնենք։

—Շատ աղէկ։ Նախ գեղանի Տիանայէն սկսինք, վասն զի այս սպիտակ ծպտազգեստին տակ թաքչողն ինքն է։ Իր սակեգոյն մազերով դիւրաւ կը ճանչցուի, եւ խախարդութեան պէտք չկայ անոր ո՛վ ըլլալն յայտնելու համար... Ցեւոյ կարգը ձեզ պիտի գայ... Դուք էք որ զայն գտաք եւ 1878ին Լոնտոն նետեցիք։ Ջէնսըրի Լէյնի զինեատուններէն մէյն մէջ սպասուհի էր եւ Բէյթ Պրաուն կը կոչուէր։ Սանտուիչ եւ գարեջուր կը բերէր փաստաբանաց գրագիրներուն, եւ կէս թագադրամի փոխարէն իր սիրոյ նչանները կ'ստացուէին։

(Շարունակելի)

Թարգմանեց Բ. Մ. ՊՕՂԱՅԵԱՆ

«ամէն»ներով ձայնակցեալ հանդիսաւոր ժողովուրդը ։

Այս արարողութենէն յետոյ երբ Ս. Պատրիարքն միենոյն հանդիսաւորութեամբ դուրս կելնէր՝ ժողովուրդն սկսաւ ծափահարել։ Սակայն Ս. Պատրիարքին այն դիտողութեան վրայ թէ՝ «Ներելի չէ Աստուծոյ Տաճարին մէջ ծափ զարնել», ժողովուրդն իսկոյն՝ վայրկենապէս հնազանդեցաւ իր հոգեւոր Հօր այս հրամանին։ Բայց երբ ոտքը Տաճարէն դրան վրայ դրաւ, փակէն մէջ, փողոցին մէջ ու Պատրիարքարանի փակէն մէջ խռնուած ժողովուրդն [illegible] այլ եւ ազատ գտնելով որ և է արգելքէ և ամէն բանաւոր պատճառէ, միահամուռ և որոտընդոստ ծափահարութեամբ գոչեց «Կեցցէ մեր սիրեցեալ Պատրիարքն Տ. Օրմանեան Սրբազան»։ Եւ այս ջերմագին ծափերուն և կեցցէներուն արձագանգը քանիցս կրկնուեցաւ նոյն շրջափակին և մօտակայ փողոցներուն մէջ։

Ժամը 1½ էր՝ երբ Ս. Պատրիարք Հայրն եկաւ ի Պատրիարքարան ուր եկեղեցական հարք և աշխարհականք կրկին անգամ շնորհաւորելով Նորին Սրբազնութիւնն՝ առաջնորդեցին Երուսաղէմատուն ուր անցուց նոյն գիշերը։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, ինչպէս երէկ ծանուցինք, այսօր այն եկեղեցականաց ու աշխարհականաց հետ, որք շաբաթ օրն ուղեկցեցան Ն. Ամենապատուութեան ի Կայս. Պալատ, այսօր Բ. Դուռը կերթայ իր առաջին այցելութիւնը տալու Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Նախարարաց։ Այսօր ժամ 7ին մօտ պալատական կառքեր Պատրիարքարան կերթան Ն. Ամենապատուութիւնն և իւր ուղեկիցները Բ. Դուռն առաջնորդելու համար։

Ա. կառքին մէջ պիտի բազմին Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, Թէշրիֆաթճի Պէյն ու Աբրահամ էֆ. Ֆրէնկեան ։ Բ. կառքին մէջ Գեր. Տ. Տ. Գրիգորիս Ցովհաննէսեան ու Հմայեակ Դիմաքսեան Սրբազանները ։ Գ. կառքին մէջ Վսեմ. Զայեան էֆ. ու Ազն. Խորեան Գրիգոր էֆէնտիները ։ Դ. կառքին մէջ Երուսաղէմի միաբան Տ. Ներսէս եպս. ու Վսեմ. Ստեփան փաշա Ասլանեան ։ Ե. կառքին մէջ Տ. Տ. Ցակոբ Աշտուածուրեան Եղիշէ վարդապետները։ Ս. Պատրիարք Հօր գտնուած կառքին ձիով պիտի հետեւին Տ. Բաբգէն վարդապետ, որ Պատրիարքարանի Աւագն պիտի տանի, և Տ. Տ. Գրիգոր Աբարդեան ու Եղնիկ Գալըպճեան վարդապետները։ Թափորին պիտի հետեւին նաեւ երկու քահանաներ ու չորս բարապաններ հեծեալ։

Նորընտիր կրօնական ու Քաղաքական ժողովները վաղը, չորեքշաբթի, առաջին անգամ ըլլալով խառն նիստ պիտի կազմեն նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։ Ցետոյ երկու ժողովները զատ զատ [illegible] գումարուելով իրենց օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով զբաղելու համար։

Երուսաղեմայ Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ամեն. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարք Հօր, որ հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնեց։

Անգլիական դեսպանատան առաջին Թարգման Մր. Պլոք երէկ Պատրիարքարան եկաւ, և յանուն դեսպան Սըր Ֆիլիբ Քըրրիի, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Նոյնպէս ֆրանսական դեսպանատան առաջին Թարգման Մ. Բուէ եկն Պատրիարքարան գալով, յանուն դեսպան Մ. Քամպօնի, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Ն. Ամենապատուութեան։

Բողոքականաց ազգապետ Վսեմ. Ցակոբ էֆէնտի Պօյաճեան երէկ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ։

Երէկ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական այցելութիւն տուին Գեր. Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազան Չամիճեան, Վանայ պատրիարքական փոխանորդ Տ. Սահակ վարդապետ Բագրատունի, Գուզկունճուքի, Սկիւտար Եէնիմահալլէյի ու Գարթալի թաղական խորհուրդները, Վսեմ. Նուրեան էֆէնտի և բազմաթիւ եկեղեցականք ու աշխարհականք ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական հեռագրեր ուղղած են Սեբաստիոյ առաջնորդ Տ. Պետրոս Սրբազան, Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Տ. Ստեփան Սրբազան և Խարբերդին առաջնորդական տեղապահ Տ. Պետրոս վարդապետ, նոյնպէս գաւառներէ շնորհաւորական բազմաթիւ հեռագրեր կը հասնին։

Սամաթիոյ Նոր-Թաղի ազգայնոց ոմանց կողմէ եկեղեցւոյ մատակարարութեան մասին գանգատագիր մը մատուցուած ըլլալով, Տնտեսական Խորհրդոյ կողմէ կեդրոնական համարակալն անցեալ կիրակի օրն յիշեալ Թաղը գնաց և քննեց եկեղեցւոյ հաշուետումարներն ու Թաղական խորհրդոյ վիճակն և իւր տեղեկագիրը մատոյց Տնտեսական Խորհրդոյ։

Բերայի Թաղական Խորհուրդն իր հրաժարականը ղրկեց ի Պատրիարքարան։

Ս. Պատրիարք Հայրն հրամայած է որպէս զի Պատրիարքարանի պաշտօնեայք անխտիր՝ ամէն առաւօտ ժամը 4½էն ներկայ գտնուին իրենց պաշտօնին գլուխն ու երեկոյին 11 էն առաջ չմեկնին։

Տնտեսական Խորհուրդն անցեալ կիրակի օր Խասգեղ երթալով, Քահանայից և Թաղեցւոց ոմանց կարծիքն առնելէ յետոյ, առժամեայ Թաղ. Խորհրդոյ կազմութեան համար ընտրելեաց ցուցակ մը պատրաստեց և որոշեց տեղեկագրել Վարչութեան։ Նոյնպէս եկեղեցւոյ մատակարարութեան մասին ինչ ինչ յանձնարարութիւններ ըրաւ և վերծանումներ կատարեց պաշտօնէից ոմանց։

ՎՐԻՊԱԿ. — Արժ. Բաբգէն վարդապետի յօդուածին մէջ Տոն Հոռոմոց սխալմամբ տպուած է տեղ մը Տոն Հոռոմոյ և այլուր Տոն Հռոմայ։

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գամննօ խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զաբթիեքճըլար եօքուշ Մեծ Նոր խան վարի յարկ Թիւ 47, ուր կը վաճառէ հարսներու համար ծաղկաւէտ կըրընտներ, քօղեր, ձեռնոցներ, կօշիկներ ևն. և կը զարդարէ հարսի մոմեր վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գներով։

Երիտասարդ մը կը փափաքի առեւտրական տան մէջ դրագրի պաշտօն ստանձնել։

Դիմել «Բիւզանդիոն»ի խմբագրատունը։ ծ—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պետական Խորհրդոյ առաջին քարտուղար անուանեցաւ նոյն Խորհրդոյ անդամներէն Խալէթ պէյ։

Անատօլուի Դազաքերի անուանեցաւ Զէքի էֆէնտի ։

Սերքէճիի մաքսատան տնօրէն անուանեցաւ Շքոտրայի մաքսատան տնօրէն Ալի Րիզա պէյ, փոխանակ Ճէլալ պէյի, որ ճիտակ փոխադրուեցաւ ։

Վանայ նահանգին Պէյլէրպէյի գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Զէխինէ գաւառակին նախորդ գայմագամ Մէհմէտ Սուրուր պէյ ։

Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Փօզերանոցին դրոշմաթուղթերու տպարանին տեսուչ Ֆէրիտ պէյի և Օտար Մամլոյ դիւանին քարտուղար Խալիլ Հիլմի պէյի։

Ա. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Այտընի նահանգին Տէֆթէրտար Բաղըր պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵՆԿՈՒՇՄՈՒՆՔ

Վեհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ կազմեալ զինուորական հաստատութեանց նպաստամատոյց յանձնաժողովոյ կողմէ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 1,262,854 ղրուշի։

—Հալէպի կուսակալութիւնը հեռագրեց Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Զէյթունի գիւղաքաղաքին զօրանոցին նորոգութիւններն աւարտելով բացումը կատարուեր է և բարեմաղթութիւններ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ. —Սպանիական ու Ռումինական դեսպաններն երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

ԿՐԵՏԷի նահանգին հաշուոյ կատարելի փոխառութիւնը պիտի կնքուի Քրէտի Լիոնէի միջոցաւ։

ՌՈՒՄԱՆԱՑԻՔ. — Աժանս Ռօմանի կը ծանուցանէ թէ կայս. իրատէ մը հրամայած է որ Թուրքիա բնակող ռումանացիներու զաւակները պետական բարձրագոյն վարժարաններն ընդունուին, որպէս զի յետոյ կարենան ծառայել տէրութեան պաշտօններու մէջ։

Մ. ՆԷԼԻՏՕՖ. — «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ» կըսէ թէ կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպան Մ. Նէլիտօֆ յառաջիկայ ուրբաթ մայրաքաղաքս պիտի ժամանէ. միւս կողմէ «Լ. Հէրըլտ», որուն աղբիւրը յայտնի չէ, կըսէ թէ Մ. Նէլիտօֆ դեկտեմբերի (Ն. Տ.) վերջերը կ. Պոլիս պիտի գայ ։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը գաւառական քննիչներու տեղեկագրերէն իմանալով որ մէկ քանի բանտերու մէջ յանցանքի համար ամբաստանուած անձեր մէկ ամսէ աւելի և ոմանց համար ամբաստանուածներն ալ վեց ամսէ ի վեր բանտարկուած կը գտնուին առանց վճռի, ինչ որ բոլորովին հակառակ է օրինաց, շրջաբերական մ'ուղղելով ամէն կողմ ծանոյց թէ այդ կարգի պարագայներու մէջ հարցաքննիչ դատաւորը, դատարանի նախագահն ու ընդհանուր դատախազն անմիջապէս փոխուելով դատաստանի պիտի ենթարկուին։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Նախարար Շէֆիգ պէյ ուրիշ պաշտօնէից հետ առջի գիշերը քննական պտոյտ մը կատարեց Բերայի ու Ղալաթիոյ կողմերն և հրահանգներ տուաւ հարկ եղած պաշտօնէից։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպան Պ. ֆօն Քալիչէ երէկ իրիկուն մայրաքաղաքս դարձաւ Եգիպտոսէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան մէջ առջի օրը կատարուեցաւ գաղթականութեան երկրորդ պատուիրակի ընտրութիւնը։ Ընտրուեցաւ Մէսաժըրի չոգենաւային ընկերութեան կ. Պոլսոյ գործակալ Մ. Մառթէն տէ Բալիէռ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան մէջ տիկին Նէլիտօֆ սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան ֆրանսական, անգլիական, շուէտական ու հոլանտական դեսպանք և այլք։

—Այս առտու դեսպանատան մատուռին մէջ Պատարագ մատուցուեցաւ և գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան՝ Եօրկիօս Զաքէւիչին անուան տօնախմբութեան առթիւ ։ Ներկայ էին խորհրդական Մ. Եաքովլէֆ և բոլոր պաշտօնեայք։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանատունն երէկ Թարապիայէն Բերա փոխադրուեցաւ։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպանը շաբաթ իրիկուն սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Տիկ. ու Նէլիտօֆ, Մ. Եաքովլէֆ և այլք։ Միրզա Մահմուտ խան հինգշաբթի գիշեր ալ ուրիշ սեղան մը պիտի տայ։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանն, որ Աթէնք կը գտնուի, մէկ քանի օրէն մայրաքաղաքս պիտի դառնայ։

ՕՏԱՐ ՄԱՄԼՈՅ Դիւանը նկատելով որ Սթամպուլ լրագիրը շաբաթ օրուան թերթին մէջ հրատարակութիւն մը բրած է առանց գրաքննիչին ցոյց տալու, ազդարարած է նոյն թերթին թէ հակառակ պարագային մէջ օրինական տնօրինութեանց պիտի ենթարկուի։

Մ. ՏԻՄԻԹՐՕՖ. — կ. Պոլսոյ պուլկարական նախորդ գործակատար Մ. Տիմիթրօֆ, որ միենոյն պաշտօնին կոչուեցաւ Աթէնքի մէջ, կիրակի իրիկուն Սօֆիա գնաց ուրկէ իր նոր պաշտօնատեղին պիտի երթայ։

ՕՏԱՐ ՄԱՐՏԱՆԱՒ. — Սէյէլէ ու Վէօլթօ իտալական մարտանաւերն որք Իզմիրի նաւահանգիստը կը գտնուէին, անցեալ օր ճամբայ ելեր են Հիջազ մը կատարելու համար։

ՏԱՐԵԳԼԽՈՑ ամթիւ Լ. Հէրըլտ [illegible] լուսաւորութեան հանգանակութիւն մը բացած է Սեւ ծովու ապաստարաններուն համար, որոց նպաստ մը առատօրէն կը միայ Տարեգլխոյ այցելութիւններէն։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպանն առջի օրը ճաշ մը տուաւ Սէրքլ տ'Օրիանի մէջ, ներկայ գտնուեցան մէկ քանի դեսպաններ։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ. — Էսկիշէհրէն եկող երկաթուղւոյ կառախումբը առջի օրը քիչ մնաց որ ընդհարում մ'ունենար Հայտար Փաշայէն գացող կառախումբին հետ՝ Թուզլայի և Բէնտիքի մէջտեղը, սակայն ո և է արկած տեղի չունեցաւ պաշտօնէից ուշադիր ընթացքէն։ Այդ ընդհարման չարժառիթն եղած էր Էսկիշէհրի կառախումբին սովորականէն երկու ժամ ուշ մնալը։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Կիրակի օրը Պաղնըբերի մէջ (Այտընի նահանգ) երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է։

ՄԱՀՃԱԲԱՐՁ վաշտներու ընկերութեան հասոյթն 1896 յունուարէն մինչեւ նոյ. 21 եղած է 743,024 ֆրն։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ.— Ֆրանքֆօրթէր Զայթունկ կըսէ թէ Ռուսիոյ կողմէ օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան մօտ իբրև պահանջատէրց փոխանորդ պաշտօնեայ մը կարգուելուն անյարմար դատուեր է։

ՁԻՒՆ. — Մագնիսայի ու Պրուսայի մէջ վերջերս ձիւն տեղացեր է։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ. — Ոստիկանութեան պաշտօնեայք երէկ ձերբակալեցին Մարքօ Մէնախէմ անուն հրեան, որ անցեալներն ի Սիրքէճի Սէլանիկ օթելին մէջ սպաննած էր իր ազգակիցներէն Եաքօ Մօրտօխայը ։ Մարդասպանն այդ օրէն ի վեր ուրիշ անուամբ մը կը բնակէր Բերայի Պլզանտ օթելը ։

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ. — Սամաթիոյ մէջ առջի գիշերը Մուսլուքճի Աբրահամի կինը յանկարծամահ եղաւ ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԱՐՄՏԻՔ. — Ցորեն. — Վերջացող շաբթուն ժամանեցին 38,800 քիլէ, որուն 2,000ը կակուղ էտիրնէ ու չըլգայքը, 10,000 կարծր զանազան տեսակ, 800 Զաղարա, 20,000 էնկիւրի, էսկիշէհր եւայլն. և 1,000 Սինոպ։ Պատրաստ կայ 5,000 քիլէ Պալըքբ։ Վերջացող շաբթուն ծախուեցան 2,000 քիլէ կակուղ էտիրնէ 17½ ղրուշէն, 20,000 Անատօլու երկաթուղիով բերուած 14¾, 15, 15½, 16, 17 ղրուշ, 800 Զաղարա 21 ղրուշ, 6,000 Սինոպ 14½, 15 և 2,000 կարծր զանազան տեսակ օխան 30 փարա։ Զաղացքներուն յանձնուեցան 5,000 քիլէ Պալըքբ և 8,000 կարծր արտածուեցաւ։ Հրապարակը հանդարտ է։ Գնողները քիչ մը կը վարանին որովհետեւ ջաղացքներու մէջ ցորենը երթալով կը լեցուի. այդ պատճառաւ գները տկար են բաղդատմամբ արեւմտեան սպառող հրապարակներուն, ուր հաստատուն են։

Եգիպտացորեն. — Վաճառում չկայ. գները վար են, օխան 17 փարայ գնող չկայ։

Գարի. — Տեղական սպառման համար ծախուեցաւ 9,000 քիլէ, որուն Դանուբի տեսակները 9¾ ղրուշէն, Ռումէլիինը՝ 9-9¼ և Անատօլու 9½ ղրուշէն քիլէ։ Հրապարակի վրայ գործ կայ. գին տկար։

Վարսակ. — Վաճառում չկայ. գիները ինկած. 20 փարա օխան։

Տարեկ. — Տեղական սպառման համար 200 պարկ Անատօլու ծախուեցաւ օխան 18 փարաէն. հրապարակի վիճակն անփոփոխ է։

Թռչնակեր. — Արտածման համար 900 պարկ ծախուեցաւ Բ. տեսակ օխան 28 փարաէն։ Լաւ տեսակը կարժէ 28½ փարա։ Շատ գնող չկայ։

Կանեփի հունտ. — 200 պարկ Թասլիա ծախուեցաւ թրանսիթով օխան 41 փարաէն։

Կտաւատ. — Արտածման համար 400 պարկ Մարմարայի տեսակ ծախուեցաւ օխան 39-40 փարաէն։ Սեւ ծովու տեսակն, ուրկէ պատրաստ չկայ, կարժէ 37-38 փարա օխան։

Սիսեռ. — Տեղական սպառման համար 200 պարկ Մէքսին ծախուեցաւ օխան 80-82 փարաէն։ Արտածման համար 1,000 պարկ Սէլանիկ ծախուեցաւ 68-70 փարաէն օխան. հրապարակը տկար է։

Անիսոն. — 1,000 պարկ զանազան տեսակ Մարսիլիա ղրկուեցան։ Տեղական սպառման համար Ռումէլիի տեսակէն վաճառում եղաւ 2¼ ղրուշէն օխան. հրապարակը հաստատուն է։

Լոբիա. — Տեղական սպառման համար 400 պարկ ծախուեցաւ. Տրապիզոնինը 110 ղրուշէն, Դանուբը 115-120էն և Սէլանիկը՝ 210էն։ Հրապարակը քիչ մը տկար է։

Սիսեռ. — Տեղական սպառման համար 200 պարկ ծախուեցաւ Անատօլուի տեսակը 30 փարաէն և Սամսոնը 37-38 փարաէն օխան։ Հրապարակը կայուն է։

ՆԵՐԱԾԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ. — Ալիւր. — Վերջացող շաբթուն ժամանեցին 12,800 պարկ, որուն 2000ն Օտեսա, 3,500 Սեվաստոպոլ, 800 Վառնա, 200 Մարսիլիա, 300 Սամսոն և 6,000 Իսպրաիլ։ Հրապարակը հանդարտ է։ Գնողք թէև թուով բազմաթիւ, զգուշութեամբ կը գործեն, վախնալով որ պատրաստ ապրանքի առատութենէն գնոց անկում մը յառաջ կուգայ։ Պատրաստ կայ 20,000 պարկ ամէն տեսակէ։ Օտեսայի ալիւրները ծախուեցան իւրաքանչիւր պարկին 2 ղրուշ պակաս։ Իսպրաիլի տեսակներն ալ նոյն համեմատութեամբ ինկան։ Սամսոնի տեսակները ծախուեցան պարկը 60-65 ղրուշէն, ըստ տեսակին։ Տեղական բերքերու գինն հաստատուն է և լաւ պայմաններով կը վաճառուին։

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ. — Շաքար. — Ժամանեցին 3120 պարկ Թրիէսթէ, 728 օրնտուկ թէյի շաքար և 860 ռուսական։ Ծախուեցան 3,500 պարկ Թրիէսթէ 85 ղրուշէն, 400 տնտուկ թէյի 94էն տնտուկը և 860 պարկ ռուսական 74 ղրուշէն կենդինարը։ Խնդրանքներ կըլլան անփոփոխ գներով։

Սուրճ. — 2,909 պարկ ժամանեց։ Վաճառուեցաւ 1,800 պարկ 100 օխան 7.75-10.50 ոսկիէն Բ. տեսակները և 11½-12էն լաւերը։ Հրապարակի վրայ գնողներ կան։

(Շարունակելի)

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	Օ. Ո.	21 35
Ամենէն բարձր գին	»	22 01
Ամենէն վար գին	»	21 35
Օսմանիյէ	»	73 —
Ռումէլիի երկաթ.	ֆր.	99 —
Ռէժի	»	— —
Թիւթիւն ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 16
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 01
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ	7 27½
» ժուիսանս	»	2 40
Սիկառէթ) Ա.	»	1 38
) Բ.	»	1 34
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 05
Ճէն. Թօպաքօ Քօրբ.	շիլին	— 08
Ճէն. Էնթէրբրայզ	»	— 10
Թրամուէյ պարտաթ.	ֆր.	495 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	345 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	455 —
Թրանսվալ	»	29 50

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	2 —
» ութ »	» »	4 50
Ռում. երկ. մէկ »	» »	— —
» » ութ »	» »	— —

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ	109¼
Փարիզ 3 »	ֆր.	22 97½
Ֆիօրին մանտա	»	10 87½

ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	21 29
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	98 —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87 22
Անգլիական ոսկի	»	110 —
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 04
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 56

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ, 7 ԴԵԿՏ.

Ֆրանսական Ռանթ 3%	ֆր.	103 05
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց.	»	20 07
) գոց.	»	19 95
» » » Բ.	»	31 75
» » » Գ.	»	20 10
Օսմանիյէ	»	— —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	97 50
Օսմ. Բաթօնիթէ	»	— —
Մաքսատուն	»	460 —
Օսմ. Ռէժի	»	310 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	523 —
Քրէտի Լիօնէ	»	767 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3360 —
Իտալական Ռանթ	»	93 40
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 250
Դրամազեղչ	»	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 7 ԴԵԿՏ.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.	մարք	— —
» փոխառութիւն 1888	»	87 20
Ռումէլիի երկաթուղի	»	99 50
Անատոլ. երկ. պարտաթղթ.	»	84 25
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 185

ՎԻԵՆՆԱ, 7 ԴԵԿՏ.

Փոխանակ Լոնտոնի վրայ	ֆիօր.	120 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	49 —
Օսմ. Ռէժի	»	185 —

ԼՈՆՏՈՆ, 7 ԴԵԿՏ.

Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	112 6
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	65 —
» » » Բ.	»	31 75
» » » Գ.	»	20 —
» Դ.) բաց.	»	20 —
) գոց.	»	19 87
Փոխառութիւն Պաշտպան.	»	76 50
» Օսմ. 3½%	»	92 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	10 87
Այտընի երկաթուղի	»	12 —
Եգիպտական Միացեալ	»	102 25
Հելլենական 5%	»	29 —
Մօնօփօլ հելլենական 4%	»	30 25
Ռանթ » 4%	»	24 —
Ռուսական 3½% 1891	»	99 —
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	93 —
» Նոր » 6% 1892	»	94 25
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 400
Դրամազեղչ	»	4 —

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատուել յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաստոյգ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, պէտք չեղած տեղեր (ըստ տարիքի), ծամողութեան, եւ ազատ արտասանութեան երաշխաւորեալ։ «Սկոպիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Նանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըլուզճեանց դէմ)։

Գաւառցիք յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Խրիստէկի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժներու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

ՏՕՔԹ. ԼԵՒՈՆ ԱՃԸԳԵԱՆ

Մասնագէտ ամեն տեսակ ներքին հիւանդութեանց և մանկական ախտերու։

Ցիշեալ Տօքթորն որ երկու ամիսէ 'ի վեր Պոլսէն բացակայ կը գտնուէր, վերադարձած ըլլալով Գումգաբու Պալի Բաշա, Ասմալը փողոց թիւ 19 տունը ամէն օր հիւանդ կընդունի և Դշ. օրերը ժամը 7—11 ի Պէշիքթաշ Քէօյ իչի ճամբէսի Բօյաճեան Ռոպէրէն էֆ.ի Օսմանի կոչուած դեղարանը և շաբաթ օրերն ալ կէս օրէն վերջը իր տունը ձրի կը դարմանէ հիւանդները։ 15—3

ՏՕՔԹ. ԱՏԻԼԵԱՆ

Կը ծանուցանէ արգոյ հասարակութեան թէ իր բնակութիւնը հաստատած է Գում-Գաբու Մօլա-Պաշը ճամբէսի թիւ 4 տունը։ Կը գտնուի ամէն օր Զարիֆեան դեղարանը Գում-Գաբու Սղամօն ճամբէսի. կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւն. աղքատաց համար ձրի ամէն հինգշաբթի նոյն դեղարանին մէջ։ 5—10

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ին կայսերական հրովարտակաւ արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895ի հասոյթք 25,060,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ
Ղալաթիա, Քարաքէօյ վերը (Հին Մուսաֆիր թաղը)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՎԻԿՏՕՐ ՌԷՅԹԷՆ

ՊՐՕՖԷՍՕՐ Վ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ ԱՆԳԼ.—ՀԱՅ.

Ականաւոր անգլիագէտներէ գնահատուած և իր տեսակին մէջ ամենէն ընտիր այս բառարանը կը պարունակէ 55000 ամէն տեսակ բառ և ոճ, բոլոր հնչումներն գրուած և առ այս գրքին սկիզբն ու վերջն ալ խնամով դրուած են քերականական կանոններ, գիտելիքներ, ծանօթութիւններ, յատուկ անուններ և անգլիերէնի մէջ յաճախ գործածուած համառօտագրութիւններ։

Կը գտնուի Պայպլ-Հաուզի և Մարգարեան գրատուններն, որպէս և այլ հայ գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Սէրվիչէն էֆէնտիի ապարանը, Սուլթան Համամ։

Գին քառթոնէ 54, ընտիր լաթ 60 հատ թղթի վրայ տպուած ½ կաշի 1 լ. օսմ. ուսուցչաց և մեծաքանակ գնողաց համար սահմանուած գին կայ։ Փոստի ծախքը տպարանին վրայ է։

Բառգիրք հայ—գղ. Ե. Տիմիճեանի գին քառդոնէ 15, լաթ 17½ նոյն տեղերը. Գծ զեղչ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼԷԹԱՒՅԻ ԱՍԱՐ

ՄԱՍ Ա. ԵՒ Բ.
Տիպ. Տրզ.

Ցոյցեց Մ. ԱՇԻԿԵԱՆ

Սոյն երկու դասագիրք՝ որք իրենց տեսակին մէջ առաջինն են, կը ծառայեն Օսմաներէնի ընթերցանութեան, թարգմանութեան, զրուցատրութեան և քերականական խել մը ծանօթութեանց։

Ա. մասը ի մէջ այլոց կը պարունակէ նաև Օսմաներէնի ուսման յատուկ հնգամեայ խիստ կարեւոր ծրագիր մը և մեծանուն հեղինակին ցարդ հրատարակած և Ռեշ. Էքրեմին ու Մէարիֆէն վաւերացած 52 հատոր օգտակար գրեանց մասին ծանօթութիւններ։ Ա. մասը 60 փարա, Բ. մասը 2 դրշ. Վաճառողաց 30 առ հարիւր զեղչ։

5—10

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1897 ԹՈՒԻՆ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Հրատարակիչ. — Ն. Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Հրատարակուելիք 1897 տարւոյ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ, որ բաց ի բուն Օրացոյցէն, կը պարունակէ հարիւրաւոր բարոյական առածներ, զուարճալիքներ, պատմական, գիտական, վիճակագրական կարեւոր տեղեկութիւններ, բնական գիւտեր, մանրավէպեր, բանաստեղծութիւններ, և ի մասնաւորի 1895 և 96 տարւոյ Տարեցոյցին մէջ հրատարակուած Մեծ. Ա. Փանոսեան էֆէնտիի Օգնեցի Նամակին Պատասխանը։

Կեդրոնատեղին է Նշան Կ. Պէրպէրեանի տպարանը, Կ. Պոլիս, Էսկի Զապթիէ ճամբուն Թիւ 61 եւ ամեն հայ գրավաճառաց քով։

Ղալաթիա, Քօմիսիոն խանի ներքեւ Մեծ. Ե. Վրոյրի, և Եօրկաճըլար ճամբուն Ռոման և Ընկ. վաճառատուները։ Օրթագիւղ Պէշմի Պ. Վիչէնի խանութը։

Գին 6 դրշ.

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ նոր գործ մը ծանուցանել խնդրողներուն, բացառիկ դիւրութիւնք կը տրուին Բիւզանդիոնի խմբագրատան մէջ։ Ո՛չ միայն կարեւոր զեղչ մ'ըրած ենք այսպիսի ծանուցումներու գնոյն վրայ, այլ և առաջարկութիւններուն պատասխաններն ընդունելու և հաղորդելու միջոցներն կ'ընծայենք։

* * *

Նոր բացուած Մեծ Շուկային մէջ և այլուր արհեստի կամ առեւտուրի խանութ բացող ազգայիններուն ծանուցումները խիստ աժան կը տպուին՝ ի քաջալերութիւն գործերուն վերաբացման։ Բիւզանդիոն, շնորհիւ իր վայելած համակրութեան ընթերցասէր հասարակութեան քով, ծանուցումի համար ամէնէն ազդեցիկ միջոց մը կրնայ ըլլալ իրենց համար։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԲԻԿԵԱՆ ՄԻՀՐԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻ

1. Զրուցատրութիւն Անգլերէն լեզուի. հանգիտիծ արտասանութեամբ. Գին 3 դրուշ։
2. Միւքէմմէլ Ֆրանսըզի. 100 փարայ։
3. Ճէրիտէի Մէքթէպիյէ. Գ. տիպ. Կը պարունակէ լրագիր ընտիր հատուածներ և բառագրքոյկ. Գին 100 փարայ։

Կեդրոնն է Պոլիս Մէրճան, Գումրուքճեան թիւ 8 սենեակը. գաւառներէն թղթատարով ալ կրնան ունենալ և մի և նոյն գնով կը ղրկուի։

2—3

ՀԱՄԱՌՕՏ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ԱՌՏՆԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

7-10 տարեկան փոքրիկ աղջըկանց համար։

Պատկերազարդ Ա. տարի։ Յօրինեց Վ. Պ. Նալմէլեան. Հրատարակիչ Յ. Մատթէոսեան. Կ. Պոլիս։

Գին 3½ ղրուշ։

Այս պզտիկ գիրքը «Բիւզանդիոն»ի մէջ քննադատուելով բասեցաւ թէ «իրական յառաջդիմութիւն մ'է այն». մենք զայն կը յանձնարարենք թէ Պոլսոյ և թէ գաւառներու բոլոր աղջկանց վարժարաններուն։

ՄՈՒՍԱԼԼԻՄԻ ՍԼՊԵԱՆ

Մ. Տէտէեան էֆ.ին Տաճկ. գրավարժ. ու գեղագրութեան սոյն դիւրուսոյց մեթոտը կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղին է հեղինակին գրասենեակը Զիւմէր պէյ խան, 15, Ղալաթիա, Գոմիսիոն խանի ետեւի կողմը։

Սոյն գործը այս անգամ յետ քննութեան, որոշմամբ զինուորական կրթական ժողովոյ, ընդհանուր Ռիւշտիյէ վարժարանաց մէջ մուտ գտած է, ինչ որ սոյն գործին կարեւորութիւն և գերազանցութիւնը աւելի եւս հաստատած ըլլալով կը փափաքինք որ մեր ամէն դպրոցներն ալ օգտուին սոյն գործէն։

2—5

* * *

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ Մ. ՏԷՏԷԵԱՆԻ

Սոյն գրասենեակը իր բազմաթիւ յաճախորդներուն ամենուն ծանօթ ըլլալով, կը գրէ դատական և այլ խմբագրութեամբ և թարգմանութեամբ, կը խմբագրէ և մանաւանդ խիստ գեղեցիկ գրով կը գրէ յատուկ կայսեր մատուցանելի աղերսագիրները, կայսեր Թուղրան կը գծէ, տպագրուելու համար տաճիկ և այլ լեզուաց գրեր կը գրէ, տպագրական և փորագրական գործեր կը ստանձնէ, գիրք, թուղթ և գրիչ կը հայթայթէ, գիներն չափաւոր են և դուրսեցւոց համար դիւրութիւններ կը տրուին։

2—10

ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մօտակայ գաւառներու այն ընթերցողներէն որք արդէն ծանուցած են որ կընդունին Բիւզանդիոնի բաժանորդութիւնը բայց դեռ չեն ղրկած բաժնեգինը, կը խնդրենք փութացնել վճարումն, եթէ չեն ուզեր որ թերթին առաքումն ընդհատի։

Հեռաւոր գաւառներու ընթերցողներն (որք շաբաթը մէկ անգամ սուրհանդակ կընդունին) առաջիկայ շաբաթ օրն ևս պիտի ստանան Բիւզանդիոնի ծրարն, և այնուհետև բաժնեգինը ղրկողները միայն պիտի ստանան թերթը։

ԱԶԴ

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութեան թէ իր Խաւեար խանի մէջ ունեցած գինի Տէրօն այս անգամ փոխադրուած է Կալաթա Զիւլֆարի փողոց Եուսուֆ Իզզէտի խանի ներքեւ թիւ 2 մթերանոցն։

Ցիչեալը արժանացած է Օսմանեան Իքթիխարի և Շիքակոյի ու Պուլկարիոյ առաջին արծաթ Միտալներու։ Սոյն մթերանոցին մէջ կը ծախուին իր շինած Քարթալի տեսակ տեսակ գինիներ սեղանի. մանաւանդ հիւանդաց համար հին գինիներ, գնահատուած երեւելի բժշկաց կողմէ, տակառով, քաշով և շիշով։ Նոյնպէս բազմաքը խաղողէ եղած մասթիքա և Քարթալի ճիպրէի օղի, որ փափկաճաշակաց կողմէ արդէն գնահատուած են։

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԲԵՐԱ

Բերայի Պատ. Խրթ. Խնամակալութեան հովանաւորութեան տակ հաստատեալ կիրակնօրեայ առեւտրական վարժարանի Ե. շրջանը սկսաւ Նոյեմբեր 3, Կիրակի օր, ժամը 6ին, Էսաեան վարժարանի մէջ.

Եօթն ամսոյ մէջ, միայն կիրակի օրեր 3 ժամ դասախօսութեամբ պիտի ուսուցուին։

1. Վաճառականութիւն. — Առեւտրական օրէնք եւ սովորութիւնք, առեւտրական թղթոց գնահատութիւն ու գործառնութեանց եղանակներ։
2. Տոմարակալութիւն. — Պարզ տոմար, կրկնատոմար եւ ամեն տեսակ ընթացիկ հաշիւներ։
3. Հաշուագիտութիւն. — Առեւտուրի մէջ պատահած ընդհանուր հաշիւներ, սեղանաւորական գործառնութիւնք ևն։

Վճարումն է ամսական 20 դրուշ կանխիկ։

Դիմել Էսաեան վարժարան Բերա
ՅԱԿՈԲ ԲԱՂՐԱՏՈՒՆԻ
Վերատեսուչ Հոգաբարձու
Առեւտրական վարժարանի

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Յ. Գ. ՓԱԼԱՔԱՇԵԱՆԻ

ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ և բնական ու բնապատմական գիտութեանց, Պատկերազարդ. Ա. Տարի։ Կրնայ ծառայել միանգամայն իբրեւ ընթերցանութեան դասագիրք։ Գին 3 ղրուշ։

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔ ԳՐԱՀԱՇՈՒԻ, Թուաբանական խնդրոց լուծման համար կիրարկուած. Մանկավարժական ուղղութեամբ. Աշակերտաց մասն. Գին 3 ղրուշ։

ՆՈՅՆ, Ուսուցչաց մասն կամ Բանալին. Գին 3 ղրուշ։

ԱՐՈՒԵՍՏ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ եւ Վաճառականական գիտելիք. Պարզ տոմար եւ կրկնատոմար։ Դիւրուսոյց մեթոտ։ Ամէն մարդ կարող է ինքն իրեն սորվիլ։ Գին 6 ղրուշ։

Կեդրոնատեղի Մարգարեան գրատուն Մերճան

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի և Արեւելքի միջև բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլաւիան	3500
Ասմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Բէսդրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծորճիան	8000	Անատոլուըան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալպաչիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէապիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիապօն	800
Ֆաւիան	3500		

Ասոնցմէ շոգենաւ հօս ժամանեն Լիվրբուլէն ընդհանուր վաճառքով։

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1
Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի և Արեւելքի միջեւ երկու անգամ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էթրուրիա	7718	Մարաթոն	2403
Սէրվիա	7391	Ագլաա	2393
Ուրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոգգօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Բէտար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Գատալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պօթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Թրէնիտատ շոգենաւը հօս ժամանեց։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
գործակատար
Ալիքսիատոս խան, թիւ 4
Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպս	2500
Ռամսէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնֆիս	3500	Նէբիկա	2500
Անիւպիս	3000	Բէրա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասքօնի	1500
Ֆարոս	2750	Կէէն	1500

Թէպս շոգենաւը գեկտ. 10ին (Ն. Տ.) Լիվրբուլէն հօս կսպասուի ընդհանուր ապրանքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՑԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Սև Ծովու միջև բանող

Մէնզալէ շոգենաւը գեկտ. 9ին (Ն. Տ.) կէս օրէն չորս ժամ յետոյ Նովորոսիսք պիտի ուղեւորի Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն և Բաթում հանգիպելով։

Աքսէնի շոգենաւը գեկտ. 15ին (Ն. Տ.) Մարսիլիա պիտի ուղեւորի կէս օրէն չորս ժամ յետոյ։

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղեւորի և ապրանքի նաւավարձքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց թ. 1

ՏՈՔԹՈՐ Պ. ՇԷՐՊՈՆՈՅ

ԿԱՄ

ՀՈԳԵՓՈԽԵԱԼՆ

Թէոֆիլ Կօթիէի էն հետաքրքրաշարժ և իր տեսակին մէջ առաջին սքանչելի վէպ մ'է, կը ծախուի Զագմաքճըլար Եօքուշը թիւ 29 Ցովհան էֆ. Աշճեան գրատունը. գին 4 ղրշ։

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօփհանէի խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին ... Պոլիս

Արդուզարդի և նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ

ԳՈՒՕՏԷ.— Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մանուկներու օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Երեխաներու համար։— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Գառօ, Թիւլ, Քէօրիւր, Շանթիյեի, Գաբթօն, Իսպանական ամեն տեսակ, Մետաքսէ, Քթանէ և Բուրդէ։— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Պունճուքով, և առանց Պունճուքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կասանիտիւա, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր ևայլն։ ԳՕՐՏԷԼԱ.—Կրօն, Մուաէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՐԷՓ ԵՒ ԿԱԶ.— Գուէր տը Շին, Գուէր Անկլէ, Գաէքլիս, Կազ, Կոընատին, պարէժ բուրդ և մետաքս, Թալաթան, Մուսլին ևայլն։—ՖԱՒԲԷՕՑԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշիւ, Շարբ, Անատոլու, Գիմարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթէլայէ, ծրարով և պատրաստ շինուած ճիպոններ։— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Քթանէ։—ՔՈՐՍԷ.—Գաղղիական ընտիր և ձեւաւոր, պարզ, Բըլուշով և մետաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.—Կնունքի համար տղու հագուստ և գլխարկ։— ԲՈՐԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիշիւ ևայլն։— Շալեր.— Շալ Գաւառներու համար, ծաղիկով նաև Ֆինօ Շալ Էքօսէ ամէն մեծութեամբ։

Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ճաշակաւոր և հարուստ զանազանութիւն։ ՍՈՐՏ ԳԻՆԵՐ և աժանութիւն։ Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառմունք։

ՄԵՔԵՆԱԿԱՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆ

ՔՈՆԵԱՔԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ի ՊԻՐԷՈՆ

ԱՄԲԷԼԻՒՍ ԱՅԳԻ

Ս. Ի. ԵՒ Ա. ՄԷԹԱՔՍԱ

Աշխարհի բոլոր մեծ արուեստահանդէսներէն 26 մեծ մրցանակներով 1893ին, 1894ին, 1895ին և 1896ին վարձատրուած քօնեաք։

Պերլին, Ժընև, Ամսթէրտամ և Գանկրէէն Խաչով մեծ մրցանակ, Պուքրէշ, Մօնաքօ Պրիւքսէլ, Բրէմ, Փարիզ, Ս. Սթէֆանօ և Լոնտոնէն առաջնակարգ վկայականներ

Անվէրս, Վիէննա, Բրակա, Շթութկարտ, Շիքակօ, Պերլին, Ամսթէրտամ, Բրէմ, Ս. Սթէֆանօ ու Գանկրէէն ոսկի մետալներ, Պորտօէն 2 արծաթ մետալներ։

ՀԱՒԱՍՏԱԹԻՒՂ ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ

Հելլենական կառավարութենէն Ս. Փրկչի արծաթ խաչով, Պարսկական կառավարութենէն Առիւծու և Արեգական պատուանշաններով. Վէնէտիկի յատուկ պատուանշանով, Պրիւքսէլի միջազգային առաջնակարգ քօնկրէէն, Փարիզի Ակադեմիի երկրագործական ճիւղէն, և Մարսիլիոյ քաղաքապետութենէն առաջնակարգ տիպլոմով վարձատրուած։

ՏՆՕՐԷՆ Պ. ՍՊԻՐԻՏՕՆ ՄԷԹԱՔՍԱ

Հայթայթիչ Նորին Վեհափառութեանց Թագաւորացն Յունաստանի և Սերպիոյ և Ն. Արքայական Բարձր. գահաժառանգ իշխանին Յունաստանի։

Վաւերացուած Թուրքիոյ, Եւրոպիոյ, Յունաստանի եւ Եգիպտոսի բժիշկներէն եւ քիմիագէտներէն

«Թէրմինանս ժան», քիմիագէտ ի Փարիզ, Վօն Համմէլ Բօս եւ Հարման իւզն մեծ քիմիագէտ յԱմսթէրտամ, Տքթ. Ռուսեֆ (Պուլկարիա), Տքթ. Սթրամի եւ Պերնարտ Պուքրէշ։

Բիէր Աբէրի, Սենկրօս եւ Զամպաքօ փաշա Կ. Պոլիս, Քօմնինօ փաշա եւ Տքթ. Ջահարօլա Եգիպտոս, Տքթ. Օրֆանիտի. Աթէնթուլի, Գարամանլա, Հաճի Միհալի, Քօնսօլա, Զիննի կալվանի, Մակկա Բրոֆէսորք հելլենական համալսարանին Աթէնքի։

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
1,000,000 քիլօկրամ քօնեաք

ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՊԱՀԵՍՏԻ
15 մթերանոցներու մէջ 420 մեծ տակառներով 800,000 քիլօկրամ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՐՏԱԾՈՒԹԻՒՆՔ
35,000 սնտուկ եւ 1000 տակառ քօնեաք, ձրոնց ճշդութիւնը վաւերացուած է քաղաքապետական տոմարներով։

Պ.Պ. Ս. Ի. եւ Ա. ՄԷԹԱՔՍԱ

100,000 ֆրանք կը խոստանան այն անձին որ ապացուցանէ թէ Մէթաքսա քօնեաքը իր մէջ վնասակար նիւթեր կը պարունակէ։

Ընդհ. Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ
ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
42 ԿԱԼԱԼԱԹԱ ՄՈՄՀԱՆԷ ԹԻՒ 42

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ ՅԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԿՕՇԿԱԿԱՐԱՏՈՒՆԸ

Մահմուտփաշա թիւ 211 Եմիշճիլէր Գարագէօյ (Կամուրջին դէմ, Գօլպաք խանին անկիւնը) թիւ 9։

Որ տարիէ մը ի վեր ապրանաց ազնուութեան համար կօշիկներուն գիները բարձրացուցած էր, վերջերս ի դիւրութիւն և ի գոհացումն իր յարգոյ յաճախորդաց Գաղիոյ առաջնակարգ կաշեգործներէն մեծ քանակութեամբ ապրանք բերել տալով գիները նորէն իջեցուցած է. ու կ՚ամեն ձեւի և ամէն չափու վրայ պատրաստուած կօշիկներ, նաև չափու վրայ կօշիկներ շինելով ամէն նրբաճաշակ եւ դժուարահաճ գնողներուն իսկ ամենայնիւ կը գոհացնէ։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ. — Պատուիրուածները 10 դրուշ աւելի։

Բօթին գալոշ	95	105	կլասէ
Մանթարլը բօթին	75		
Կէթայ	75-80	85	»
Բօթին	68	75	»
Ըսկարբին	55	60	»